

Omvärldsrapport 2024

Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen

2024-06-10

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
2024-06-10	1312/24	Omvärldsrapport	John Harming

Innehåll

1	Inledning	4
2	Arbetsmarknadens behov och utveckling	8
3	Målgrupper	28
4	Politik och lagstiftning	37
5	Aktualiteter	44
6	Trender	50
7	Sammanfattande diskussion för arbvux	54

1 Inledning

1.1 Förord

Tack till omvärldsgruppen på arbvux – Maria Emanuelsson, Gustaf Elowson, Anders Johansson, Aase Newborg, Sofia Nilsson-Davies – som bistått med mycket värdefull kunskap, input och dialog om omvärlden!

Tack även till alla andra som bidragit i arbetet.

En omvärldsbeskrivning blir aldrig klar. I ögonblicket den är skriven börjar den bli irrelevant. Se rapporten som en ögonblicksbild, där man utifrån det ögonblicket försöker förstå omvärlden och vad det kan innebära för förvaltningen.

/John Harming, planeringsledare

2024-06-10

1.2 Om omvärldsarbetet

Förvaltningen bedriver ett arbete med att bevaka omvärlden och analysera vad det kan innebära för förvaltningen. Den så kallade omvärldsgruppen samordnas av ledningsstaben och består av representanter från Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsavdelningarna samt förvaltningens strateger. Arbetet syftar till att skapa en handlingsberedskap genom att beskriva faktorer i omvärlden som bedöms ha en inverkan på förvaltningens uppdrag och arbete.

Rapporten avslutas med en analys som kopplar identifierade omvärldsfaktorer till de uppdrag som nämnden har reglerade i reglemente.

Härnäst några ord om omvärldsfaktorer som påverkar globalt såväl som lokalt.

1.3 Supervalåret 2024

I 76 länder runtom i världen är val inplanerade 2024. Det är fler än någonsin under ett och samma år i historien, enligt en beräkning som mediebolaget The Economist gjort.

Under året röstar människor i åtta av tio av världens mest befolkade länder – Bangladesh, Brasilien, Indien, Indonesien, Mexiko, Pakistan, Ryssland och USA. Även val till EU-parlamentet sker under året. Men enligt en rapport från den Sverige-baserade tankesmedjan International Institute for Democracy and Electoral Assistance, IDEA”drar sig demokratin tillbaka i varje del av världen” för sjätte året i rad.

1.4 En orolig omvärld

Ryssland har satt både sin ekonomi och sin försvarsindustri på krigsfot och man fortsätter att trycka på gentemot Ukraina. Västvärlden fortsätter stödja Ukraina och avser göra det så länge det krävs. De stridande parterna står långt ifrån varandra och inga tecken på en snar lösning på kriget kan skönjas.

Kina utmanar Taiwan och hävdar att landet är en del av Kina. Kina utmanar också USA och EU när det gäller handel regionerna emellan. I kriget mellan Ryssland och Ukraina spelar Kina en central roll, men har valt att inte använda sin styrka till att på riktigt försöka få ett slut kriget.

I mellanöstern pågår ett krig mellan Israel och Hamas som skapar lidande, oroligheter i hela mellanöstern och polarisering i stora delar av världens länder.

1.5 Klimatförändringarna

Världen är långt ifrån att nå Parisavtalets mål om att hålla den globala uppvärmningen under 1,5 grader. Ländernas nuvarande klimatåtaganden skulle även om de genomförs fullt ut, vilket inte kan tas för givet, endast innebära några procent lägre växthusgasutsläpp 2030 jämfört med idag. FN:s klimatpanel IPCC menar att utsläppen måste minska med minst 43 procent till 2030 för att 1,5-gradersmålet ska kunna nås.

Planeten är idag 1,1 grader varmare än under förindustriell tid, vilket redan påverkar naturen och människors välbefinnande negativt över hela världen. IPCC:s nya syntesrapport visar att många klimateffekter är värre än vad som förutspåddes i den senaste syntesrapporten från 2014. Om världens utsläpp utvecklas i linje med nuvarande klimatåtaganden skulle det innebära ungefär 2,5 graders uppvärmning i slutet på detta århundrade.

Glädjande med IPCC:s rapport är att den visar att tekniken som behövs för att klara 1,5-gradersmålet redan existerar. Det finns färdigutvecklade lösningar som kan halvera utsläppen inom alla samhällssektorer till 2030. För det krävs politiskt ledarskap och handlingskraft i klimatfrågan

1.6 Inflation och räntehöjningar

Den höga inflationen de senaste åren har tvingat Riksbanken att höja styrräntan flera gånger. Det har resulterat i att både produkter blivit dyrare och att mer pengar använts till att betala för räntekostnader. Detta scenario bedöms nu ha nått botten då Riksbanken sänkte styrräntan i maj efter att låga inflationssiffror presenterats över en tid. Som ett fördröjt resultat av högre priser och räntor påverkas arbetsmarknaden vilket gör att det kan dröja innan arbetslösheten går ned.

1.7 Energi

Som ett resultat av Rysslands invasion av Ukraina steg energipriserna mycket då import av rysk olja och gas minskade i stor omfattning. Idag är priserna på en normaliserad nivå. Behovet av energi kommer dock att öka de närmaste decennierna som en konsekvens av att samhällen elektrifieras. Det har föranlett hur det ska ske och vilka energislag som man primärt bör satsa på.

1.8 AI och yrkeslivet enligt ChatGPT

Artificiell intelligens är på allas läppar och att tekniken kommer få stor påverkan på yrkeslivet verkar alla vara överens om. Så varför inte be ChatGPT: ”beskriv hur AI kommer att påverka yrkeslivet”.

ChatGPTs svar:

”Artificiell intelligens (AI) förväntas ha en genomgripande inverkan på yrkeslivet, med både positiva och negativa effekter beroende på bransch, yrkesroll och arbetsuppgifter. Här är några viktiga sätt AI kommer att påverka yrkeslivet:

1. Automatisering av repetitiva uppgifter

AI kan automatisera många rutinemässiga och repetitiva arbetsuppgifter, vilket frigör tid för anställda att fokusera på mer komplexa och kreativa uppgifter. Detta kan inkludera allt från datainmatning och lagerhantering till vissa aspekter av kundservice.

2. Förbättrad beslutsfattning

AI-system kan analysera stora mängder data snabbt och identifiera mönster som människor kanske missar. Detta kan förbättra beslutsfattande i en rad olika yrken, inklusive finans, sjukvård, marknadsföring och mer.

3. Nya yrkesroller och arbetsmöjligheter

AI-teknologin kommer att skapa nya jobb och yrkesroller som inte existerar idag. Exempel inkluderar AI-tränare, datavetare, och specialister på etik inom AI. Behovet av att hantera, underhålla och utveckla AI-system kommer också att öka.

4. Förändring av befintliga yrkesroller

Många befintliga yrkesroller kommer att förändras i takt med att AI implementeras. Läkare kan använda AI för att förbättra diagnostik, ingenjörer kan använda AI för att optimera designprocesser, och marknadsförare kan dra nytta av AI-drivna insikter för att bättre förstå kundbeteenden.

5. Ökad effektivitet och produktivitet

Genom att automatisera rutinmässiga uppgifter och förbättra beslutsfattande kan AI kraftigt öka effektiviteten och produktiviteten inom många branscher. Detta kan leda till kostnadsbesparingar och förbättrad service.

6. Utmaningar med arbetslöshet och omskolning

Automatiseringen av vissa arbetsuppgifter kan leda till arbetslöshet inom vissa sektorer, särskilt de som är starkt beroende av manuella och repetitiva uppgifter. Detta kräver omskolning och vidareutbildning av arbetskraften för att möta de nya kraven på arbetsmarknaden.

7. Förbättrad arbetsmiljö

AI kan användas för att förbättra arbetsmiljön genom att minska arbetsbördan, öka säkerheten och skapa mer flexibla arbetsvillkor. Exempelvis kan AI-drivna system övervaka arbetsplatssäkerhet i realtid eller hjälpa till med ergonomisk design.

8. Etiska och integritetsrelaterade utmaningar

Användningen av AI i arbetslivet väcker frågor om etik och integritet. Hur data används, hur beslut fattas och vem som bär ansvar för AI-drivna system är viktiga frågor som behöver adresseras för att säkerställa rättvis och ansvarsfull användning av teknologin.

9. Global konkurrens och innovation

AI kan driva global konkurrens och innovation genom att företag och nationer som investerar i AI-teknologi kan få konkurrensfördelar. Detta kan leda till snabbare teknologiska framsteg och nya affärsmodeller.

10. Personalisering och kundupplevelse

AI kan användas för att skapa mer personliga och engagerande kundupplevelser. Genom att analysera kunddata kan företag erbjuda skräddarsydda produkter och tjänster som bättre möter kundernas behov och preferenser.

Sammanfattning

AI kommer att ha en omfattande och mångfacetterad inverkan på yrkeslivet. För att maximera de positiva effekterna och minimera de negativa, är det viktigt med proaktiva strategier för utbildning, reglering och etisk hantering av AI-teknologin. Arbetsgivare och anställda måste vara beredda på förändring och anpassning för att kunna dra nytta av de möjligheter som AI erbjuder.”

2 Arbetsmarknadens behov och utveckling

2.1 Konjunkturen

På nationell nivå finns ett antal indikatorer som visar läget i svensk ekonomi. Indikatorerna utgör tillsammans en måttstock på vilket håll ekonomin är på väg och hur den mår för tillfället. Dessa indikatorer används även i prognoser gjorda av olika aktörer som siar om Sveriges ekonomiska framtid.

- Inflation
Riksbanken har ett mål om 2 procents inflation (KPIF). I april 2024 var inflationen 2,3 % (Riksbanken)
- Styrränta
3,75 % (beslut 15 maj 2024). Vid samma period förra året låg styrräntan på 3,0 %. (Riksbanken)
- Statsskuld
1 017 miljarder kronor i slutet av mars 2024. Statsskulden har minskar med cirka 40 miljarder sedan samma period 2022
- Bruttonationalprodukt (BNP)
BNP för 2023 har minskat med 0,2 % jämfört med helåret 2022. (SCB)
- Stockholmsbörsen
Under 2024 har Stockholmsbörsen stigit. I början av juni var ökningen cirka 10 %.
- Svenska kronan
11,38 SEK kostade en Euro i juni 2024. Det är lägre än för ett år sedan.

Enligt regeringen är det under 2025 som nyckeltalen för konjunktur och arbetsmarknad vänder till en mer positiv utveckling. Arbetslösheten kommer visserligen att vara som högst under 2025, men bedöms därefter sjunka. BNP, sysselsättning och inflation väntas visa bättre siffror redan under 2025.

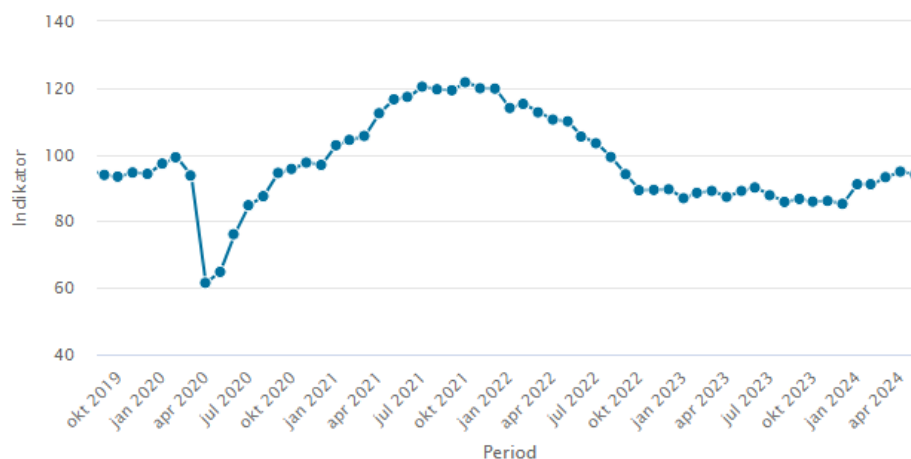
Nyckeltal prognos 15 april 2024

Utfall 2023, prognos 2024–2027

	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	-0,2	0,7	2,5	3,2	2,4
Sysselsättning, 15–74 år	1,4	-0,4	0,7	1,3	0,9
Arbetslöshet, % av arbetskraften 15–74 år	7,7	8,3	8,4	7,8	7,6
KPI	8,5	3,1	0,8	1,6	2,1
KPIF	6,0	2,1	1,7	2,0	2,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, % av BNP	-0,6	-1,2	-0,3	0,7	1,7
Offentliga sektorns skuld, % av BNP	31,2	31,8	31,5	30,0	28,0

2.1.1 Konjunkturbarometern

Hushållens konfidensindikator har ökat åtta månader i rad och är för första gången sedan början av 2022 över 90,0. Barometerindikatorn minskade trots detta något i maj med 0,9 enheter till 94,0 och pekar fortsatt på ett svagare stämningsläge än normalt i den svenska ekonomin. Det var över lag små rörelser i de olika sektorerna i näringslivet, med undantag för detaljhandeln som minskade med nästan 10 enheter. (Konjunkturinstitutet, 240530)

Indikatorer

	mar 2024	apr 2024	maj 2024	Diff	Läget
Barometerindikatorn	93,2	94,9	94,0	-0,9	-
Tillverkningsindustri	98,9	100,6	98,5	-2,1	-
Bygg & anläggning	93,3	96,8	95,4	-1,4	-
Detaljhandel	97,7	101,9	92,3	-9,6	-
Tjänstesektorn	93,5	94,0	94,3	0,3	-
Hushåll	87,8	88,8	91,3	2,5	-

Läget: ++ Mycket starkt, + Starkt, = Normalt, - Svagt, -- Mycket svagt.

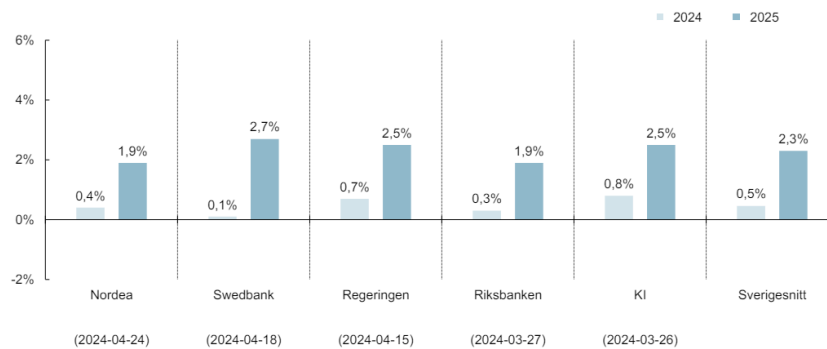
Anm. Medelvärde för samtliga indikatorer är 100 och standardavvikelse 10.

2.1.2 Tillväxt

Enligt fem prognosmakare spås Sveriges BNP-tillväxt öka under 2025.

Svag svensk tillväxt 2024 väntas vända under 2025

DE FEM SENASTE PROGNOSENA ÖVER SVERIGES
BNP-TILLVÄXT (I %), 2024-2025

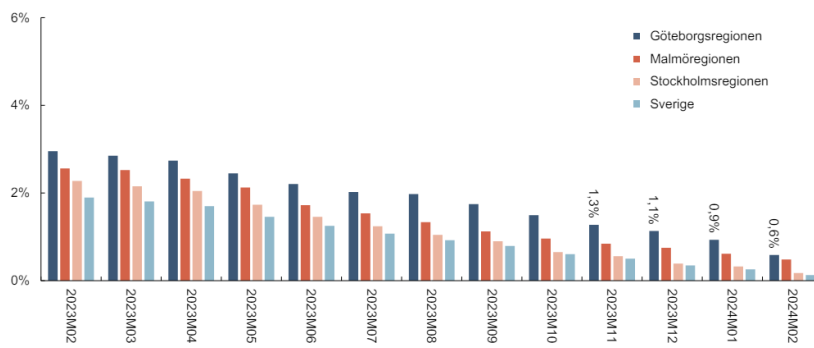
Källa: Konjunkturinstitutet

Jobbtillväxt sker, men lägre än tidigare.

Jobbtillväxten fortsätter bromsa

SYSSELSÄTTNINGSDINIKATOR – ÅRLIG PROCENTUELL FÖRÄNDRING
I SYSSELSATT DAGBEFOLKNING 15-74 ÅR, TRE MÅNADERS MEDELVÄRDE

Källa: SCB

2.1.3 Prognos ränteutveckling riksbank

Banken SEB visar i tabellen nedan när de bedömer hur några av världens större centralbanker kommer att korrigera sina styrräntor. För Sveriges del tror de på totalt sju sänkningar om 0,25 procentenheter under 2024–25 vilket i sådana fall skulle leda till en styrränta på 2,25 procent i slutet på 2025

Updated: 29/05/2024 SEB policy rate forecasts										
	RB	NB	FED	ECB	BOE	BOJ	BOC	SNB	RBA	RBNZ
Current	3,75%	4,50%	5,25-5,50%	4,00%/4,50%	5,25%	0,00-0,10%	5,00%	1,50%	4,35%	5,50%
2024	Jan	25 Jan	31 Jan	25 Jan		22 Jan	24 Jan			
Feb	1 Feb				1 Feb*				6 Feb	28 Feb
Mar	27 Mar*	21 Mar*	20 Mar	7 Mar	21 Mar	19 Mar	6 Mar	21 Mar	19 Mar	
Apr				11 Apr		25 Apr	10 Apr			10 Apr
May	8 May	3 May	1 May		9 May*				7 May	22 May
Jun	27 Jun*	20 Jun*	12 Jun	6 Jun	20 Jun	13 Jun	5 Jun	20 Jun		18 Jun
Jul			31 Jul	18 Jul		30 Jul	24 Jul			10 Jul
Aug	20 Aug	15 Aug			1 Aug*				6 Aug	14 Aug
Sep	25 Sep*	19 Sep*	18 Sep	12 Sep	19 Sep	19 Sep	4 Sep	26 Sep	24 Sep	
Oct				17 Oct		30 Oct	23 Oct			9 Oct
Nov	7 Nov	7 Nov	7 Nov		7 Nov*				5 Nov	27 Nov
Dec	19 Dec*	19 Dec*	18 Dec	12 Dec	19 Dec	18 Dec	11 Dec	12 Dec	10 Dec	
End-24	3,00%	4,00%	4,75-5,00%	3,00%/3,15%	4,50%	0,20-0,30%	4,00%	1,00%	3,85%	5,00%
2025	Jan	Jan	Jan	Jan		Jan	Jan			
Feb					Feb					19 Feb
Mar	Mar	Mar	Mar	Mar	Mar	Mar	Mar	Mar	Mar	
Apr				Apr		Apr				9 Apr
May	May	May	May		May				May	28 May
Jun	Jun	Jun	Jun	Jun	Jun	Jun	Jun	Jun	Jun	
Jul			Jul	Jul		Jul	Jul			9 Jul
Aug	Aug	Aug			Aug				Aug	Aug
Sep	Sep	Sep	Sep	Sep	Sep	Sep	Sep	Sep	Sep	
Oct				Oct		Oct				Oct
Nov	Nov	Nov	Nov		Nov				Nov	Nov
Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	Dec	
End-25	2,25%	3,00%	3,75-4,00%	2,00%/2,15%	3,25%	0,20-0,30%	3,00%	1,00%	3,35%	3,75%
Inflation target	2,0%	2,0%	~2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2-3%	1-3%
* = Strategic policy meetings										
100bps hike 75bps hike 50bps hike 25bps hike <25bps hike <25bps cut 25bps cut 50bps cut >50bps cut										

2.2 Arbetsmarknaden

Arbetskraftstalet (säsongrensat och utjämnat)	Arbetslöshet (säsongrensat och utjämnat)	Sysselsatta av befolkningen (säsongrensat och utjämnat)
75,6 %	8,4 %	69,2 %
Referenstid: april 2024	Referenstid: april 2024	Referenstid: april 2024

2.2.1 Prognoser

Enligt regeringen förväntas läget på arbetsmarknaden försämrats ytterligare 2024. Efterfrågan på arbetskraft har minskat, och antalet varsel och konkurser har ökat. En låg efterfrågan på arbetskraft väntas leda till något minskad sysselsättning och att arbetslösheten fortsätter att öka under 2024. Även 2025 väntas efterfrågan på arbetskraft vara förhållandevis låg.

Konjunkturinstitutet gör prognoser på en rad olika samhällsmått vilka presenteras i tabellen nedan.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP till marknadspris	2,6	-0,6	1,3	3,1	3,0	1,9
BNP per invånare	2,0	-1,2	0,7	2,6	2,5	1,4
BNP, kalenderkorrigerad	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7
BNP, KIX-vägd (1)	3,1	1,1	1,7	2,1	2,1	2,1
KPI, KIX-vägd (1)	8,1	5,9	2,8	2,4	2,3	2,3
Bytesbalans (2)	4,4	6,2	6,6	6,4	5,7	5,3
Arbetade timmar (3)	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6
Sysselsättning	2,7	0,4	-0,2	1,1	1,1	0,6
Arbetslöshet (4)	7,5	7,9	8,2	7,9	7,4	7,3
Arbetsmarknadsgap (4)	-0,2	-0,5	-1,3	-0,7	-0,1	0,0
BNP-gap (6)	1,0	-1,5	-2,2	-1,0	0,0	0,0
Timlön (7)	2,7	3,6	3,4	3,9	4,1	3,9
Arbetskostnad per timme (3,8)	3,3	4,9	2,9	3,9	4,1	3,9
Produktivitet (3)	0,3	-0,9	1,1	1,9	1,5	1,2
KPI	8,4	8,8	2,2	0,8	1,8	1,9
KPIF	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0	2,0
Styrränta (9,10)	2,50	3,75	1,75	1,50	1,50	1,50
Tioårig statsobligationsränta (9)	1,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,7
Kronindex (KIX) (11)	121,1	124,5	123,0	121,3	119,6	118,0
Offentligt finansiellt sparande (2)	0,6	-0,1	-1,0	-0,3	0,1	0,3
Strukturellt sparande (12)	0,0	1,1	0,4	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld (2)	32,5	31,2	32,2	32,0	31,7	31,6

2.3 Arbetslöshet

2.3.1 Arbetslöshet inom EU

Bara Spanien har högre ungdomsarbetslöshet (under 25 år) än Sverige i EU, enligt statistik från Eurostat. Enligt det samordnade sättet att räkna landade den svenska ungdomsarbetslösheten på 24,2 procent i mars 2024, jämfört med 27,2 i Spanien och 22,3 i Portugal. Totalt låg ungdomsarbetslösheten i EU på 14,6 procent i mars. Lägsta siffran finns i Tyskland med endast 5,8 procent.

När det gäller den samlade arbetslösheten låg Sverige på 8,3 procent i mars, enligt Eurostats siffror. Också det är en bottensiffra i EU, endast slagen av

Spanien på 11,7 och Grekland på 10,2 procent. I EU som helhet låg arbetslösheten i mars 2024 på 6 procent, mot 6,5 procent i eurozonen.

2.3.2 Inskrivna på arbetsförmedlingen, 16–64 år

16–64 år, riket	April 2024	April 2023	Skillnad
Nya lediga jobb	119 774	152 946	-21,7%
Alla lediga jobb	150 618	182 610	-17,5%
Arbetsökande som har fått arbete	33 013	29 381	12,4%
Nya inskrivna arbetsökande	30 448	26 050	5,7%
Öppet arbetslösa	170 595	146 580	16,4%
Arbetslösa i program	175 434	180 893	-3,0%
<i>Varav mer än 6 mån</i>	<i>209 664</i>	<i>202 758</i>	<i>3,4%</i>
<i>Varav mer än 12 mån</i>	<i>140 337</i>	<i>141 311</i>	<i>-0,7%</i>
<i>Varav mer än 24 mån</i>	<i>79 324</i>	<i>86 626</i>	<i>-8,4%</i>
Samtliga inskrivna	548 172	520 500	3,8%

16–64 år, Göteborg	April 2024	April 2023	Skillnad
Nya lediga jobb	9 077	11 367	-20,1%
Alla lediga jobb	8 299	12 050	-31,1%
Arbetsökande som har fått arbete	2 055	1 814	13,3%
Nya inskrivna arbetsökande	2 381	1 846	29,0%
Öppet arbetslösa	12 409	10 255	21,0%
Arbetslösa i program	11 238	11 116	1,1%
<i>Varav mer än 6 mån</i>	<i>13 442</i>	<i>12 762</i>	<i>5,3%</i>
<i>Varav mer än 12 mån</i>	<i>8 782</i>	<i>8 951</i>	<i>-1,9%</i>
<i>Varav mer än 24 mån</i>	<i>4 907</i>	<i>5 643</i>	<i>-13,0%</i>
Samtliga inskrivna	34 283	31 892	7,5%

Nya lediga jobb har minskat kraftigt mellan april 2023 och 2024, både i riket och i Göteborg. Totalt inskrivna på arbetsförmedlingen har ökat med 3,6% i riket och 7,5% i Göteborg.

2.3.3 Inskrivna på arbetsförmedlingen, 18–24 år

18–24 år, riket	April 2024	April 2023	Skillnad
Arbetssökande som har fått arbete	4 882	3 909	24,9%
Nya inskrivna arbetssökande	6 305	5 542	13,8%
Öppet arbetslösa	17 461	15 358	13,7%
Arbetslösa i program	21 524	20 272	6,2%
<i>Varav mer än 6 mån</i>	<i>16 560</i>	<i>15 390</i>	<i>7,6%</i>
<i>Varav mer än 12 mån</i>	<i>7 156</i>	<i>7 369</i>	<i>-2,9%</i>
<i>Varav mer än 24 mån</i>	<i>2 011</i>	<i>2 452</i>	<i>-18,0%</i>
Samtliga inskrivna	54 521	50 508	7,9%

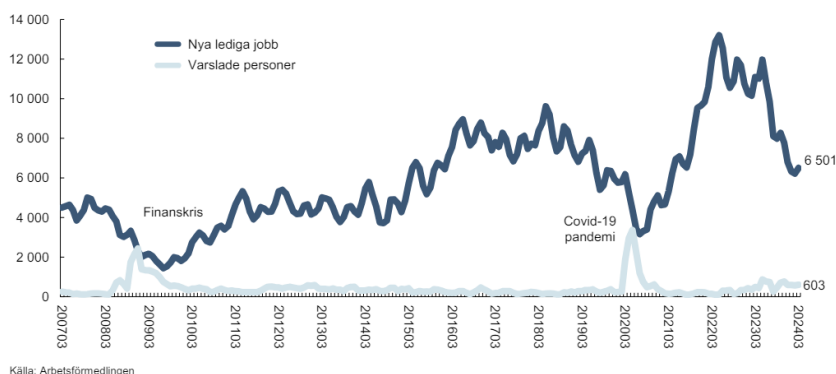
18–24 år, Göteborg	April 2024	April 2023	Skillnad
Arbetssökande som har fått arbete	259	205	26,3%
Nya inskrivna arbetssökande	450	349	28,9%
Öppet arbetslösa	1 119	987	13,4%
Arbetslösa i program	1 103	982	22,3%
<i>Varav mer än 6 mån</i>	<i>796</i>	<i>715</i>	<i>11,3%</i>
<i>Varav mer än 12 mån</i>	<i>323</i>	<i>339</i>	<i>-4,7%</i>
<i>Varav mer än 24 mån</i>	<i>86</i>	<i>121</i>	<i>-28,9%</i>
Samtliga inskrivna	2 981	2 638	13,0%

Arbetsmarknaden visar sammanfattningsvis på en nedgång av personer som varit arbetslösa längre än 12 månader (långtidsarbetslöshet) i såväl riket som Göteborg. Bland unga i Göteborg har siffran minskat med drygt 4,7 % på ett år

2.3.4 Göteborgsregionen

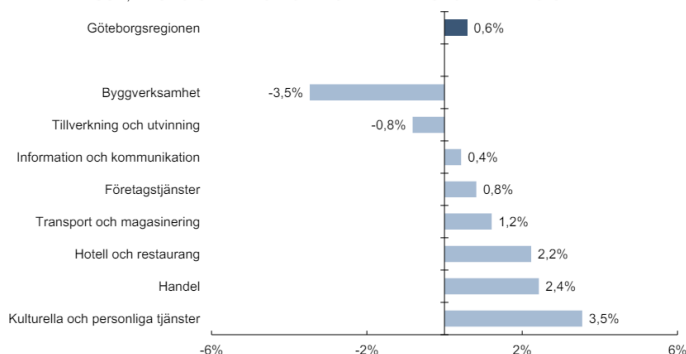
Nya lediga jobb har nästan halverats senaste året

NYA LEDIGA JOBB MED FAST ANSTÄLLNING OCH VARSLADE PERSONER
I GÖTEBORGSREGIONEN, TRE MÅNADERS MEDELVÄRDE

Jobbtillväxt per grovt definierad sektor i Göteborgsregionen

GENOMSnittlig FÖRÄNDRING (I %) I SYSSELSATT DAGBEFOLKNING 15-74 ÅR
PER BRANSCH, DEC 2023 - FEB 2024 JÄMFÖRT MED DEC 2022 - FEB 2023

Not: Endast genomsnittlig procentuell förändring i sysselsatta för större grovt definierade branscher i regionen – detta då små förändringar i mindre branscher kan medföra kraftiga svängningar procentuellt.

2.4 Yrken

Arbetsförmedlingens nya yrkesbarometer (240523) visar nulägesbedömningar och prognoser över efterfrågan på arbetskraft, både på nationell och regional nivå.

På nationell nivå presenteras följande bristyrken:

- Arbetsterapeut
- Buss- och lastbilsmekaniker
- Ingenjör och tekniker inom elektroteknik/maskinteknik (inklusive civilingenjör)
- Installations- och serviceelektriker
- Lärare i yrkesämnen
- Maskinställare och maskinoperatör inom metallarbete
- Mjukvaru- och systemutvecklare
- Revisor
- Sjuksköterska

- Specialistläkare

Bryter man ned siffrorna på länsnivå och i detta fall Västra Götaland finns stora möjligheter till arbete inom följande yrken där gymnasial utbildning krävs.

- Anläggningsmaskinförare
- Betongarbetare
- Isoleringsmontörer
- Murare och plattsättare
- Målare
- Träarbetare och snickare
- VVS-montörer
- Butikssäljare inom dagligvaruhandel
- Hotellreceptionister
- Kallskänkor
- Kockar
- Pizzabagare
- Restaurang- och köksbiträden
- Snabbmatskockar och grillbiträden
- Undersköterskor inom hemtjänst, hemsjukvård, äldreboende och habilitering
- Fordonsmontörer
- Maskinoperatörer inom plastindustrin
- Maskinställare och maskinoperatörer inom metallarbete
- Montörer av elektrisk och elektronisk utrustning
- Montörer av metall-, gummi- och plastprodukter
- Montörer av träprodukter
- Slaktare
- Svetsare och gasskärare
- Tunnplåtslagare
- Bilmekaniker
- Buss- och lastbilsmechaniker
- Fastighetsskötare
- Installations- och serviceelektriker
- Frisörer
- Massörer och massageterapeuter
- Förare av jordbruks- och skogsmaskiner
- Skogsarbetare
- Bilrekonditionerare
- Renhållnings- och återvinningsarbetare
- Saneringsarbetare
- Väktare och ordningsvakter
- Buss- och spårvagnsförare
- Bygg- och anläggningsförare
- Fjärrbilsförare
- Ramppersonal, flyttkarlar och varupåfyllare
- Taxiförare

- Vårdare och boendestödjare

2.5 Branscher

Göteborgsregionen tillsammans med arbvux och arbetsförmedlingen har analyserat ett antal branscher inför vilket utbud som ska erbjudas inom regionalt yrkesvux. De regionala kompetensråden har givit sin syn på branschens behov och utgått från de regionala planeringsunderlag som Skolverket tillhandahållit. De regionala planeringsunderlagen är en del av en ny lagstiftning som syftar till att staten i större utsträckning ska kunna påverka utbudet av yrkesutbildningar i landet. Analysen tar sin utgångspunkt i yrken som härrör till den gymnasiala nivå (Seqf4).

2.5.1 Bygg

Höga kostnader och osäkerhet bromsar bostadsbyggandet – men liten vändning uppåt väntas 2025. Det visar Boverkets byggprognos i maj 2024.

	2023 prel	2024 p	2025 p
Nybyggnad flerbostadshus	22 900	20 000	23 000
- varav bostadsrätt	6 400	6 400	6 900
- varav hyresrätt	16 000	13 500	16 000
- varav äganderätt	500	100	100
Nybyggnad småhus	6 900	5 000	7 000
Total nybyggnad	29 800	25 000	30 000
Nettotillskott genom ombyggnad	2 200	2 000	2 000
Totalt påbörjade bostäder	32 000	27 000	32 000

Boverket.se

Boverkets bedömning är att det påbörjas cirka 27 000 bostäder i år, varav 25 000 genom nybyggnad och 2 000 genom ombyggnader. Det är en minskning med cirka 16 procent jämfört med året före. År 2025 förväntar Boverket att byggandet vänder uppåt något, och att det påbörjas cirka 32 000 bostäder, varav 30 000 genom nybyggnad. Bedömningen är att det är småhusen och hyresrätterna som kommer att bidra till vändningen, vilket bland annat förklaras av ett en ökad efterfrågan för specialbostäder för äldre (hyresrätter) från Boverkets bostadsmarknadsenkät.

Byggbranschens regionala kompetensråd bedömer att lågkonjunkturen och nedgången i bostadsbyggandet bedöms vara relativt kortvarigt. För Göteborgsregionen som är i en expansiv fas med etableringar och regional utveckling kommer behovet av byggkompetens bli en tillväxtfråga. Kompetensbehovet från Byggföretagen uttrycks som kraftig brist, lokalt, regionalt såväl som nationellt. Akuta yrkesroller är betongarbetare, mark- och

anläggningsarbetare, plåtslagare, samt specialyrken som ställningsbyggare, glastekniker, takmontörer, golvläggare. Byggföretagen lyfter också särskilt järnväg. Där alldeles för få utbildas och satsning på järnväg kräver fler utbildade.

2.5.2 El och energi

Göteborgsregionens kompetensråd för installation betonar ett tydligt behov av ökad elkompetens och anser att utbildningar, både i gymnasieskolan och vuxenutbildning, krävs för att möta dessa behov. Behoven är som känt stora och en brist på elkompetens är kritiskt ur flera viktiga samhällsperspektiv. Branschen har idag en stabil bred efterfrågan som prognoser visar kommer att öka. En tillfällig nedgång i byggandet sker, vilken är en liten del av installationsbranschens marknad, men behoven av bostäder har aldrig varit större. Det kommer innebära stora byggsatsningar på bostadssidan när konjunkturen vänder och med det kommer behov av kompetens inom el och installation. Behovet är även stort inom andra branscher, installationskompetens är till en tredjedel exponerad mot industrin. Likaså är investeringar i befintliga fastigheter en del av marknaden.

De kommande tio åren planeras stora investeringar inom Göteborgsregionen, särskilt inom sjukvårdssektorn. Projekten inkluderar omfattande om- och nybyggnationer av sjukhus, där exempel som Sahlgrenska Life och höghuset på Östra sjukhuset. Dessa projekt, tillsammans med andra planerade investeringar, förväntas generera en omfattande efterfrågan på elektriker och VVS-montörer. Sjukhus och andra välfärdsbyggnader är installationstunga, och därmed uppskattas behovet av cirka 3 000 elektriker och VVS-montörer per år (helårsarbeten).

Inom industrin syns en stor investeringsvilja att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och elektrifieringssatsningar. Denna kompetens kommer att vara av stor betydelse för den gröna omställning som sker. Många företag behöver genomgå en kompetensomställning bland sina medarbetare, inte minst inom viktiga teknikområden som elektrifiering, artificiell intelligens (AI), automation och digitalisering. Kompetensbristen har i sig ett ökat behov av automatisering inom industrin och därmed också kompetenser inom detta område.

Så sammanfattningsvis är el- och energikompetens högaktuell, det är ett brett och växande skrå som behövs för att möjliggöra grön omställning, byggande och bostadsutveckling, kompetensförsörja industrin och investeringar i välfärdsfastigheter för att nämna några områden. Rådet vill även påpeka de nya EU-direktiven som berör både energieffektivisering och laddinfrastruktur, vilket kommer att kräva än mer från företagen, både inom el och på VVS-sidan.

2.5.3 Tillverkningsindustri

Enligt det regionala kompetensrådet TeknikCollege är stora delar av Sveriges industri nu mitt i den gröna omställningen som sker för att kunna bli effektivare och nå de uppställda klimatmålen. Industrin har blivit alltmer komplex, något

som i sin tur ökar behovet av tekniska kunskaper. Flera stora etableringar, som exempelvis NOVO Energys batterifabrik i Göteborg och Volvokoncernens batterifabrik i Mariestad, kemiklustrets satsningar på grön omställning i Stenungsund, GoCo Health Innovation City i Mölndal, stärker Västsveriges och Göteborgs position som landets tillväxt- och innovationsmotor och gör att intresset kring vissa yrkesroller ökar ytterligare. Som exempel kan ges att batterifabriken och forskningscentrumet i Göteborg beräknas skapa cirka 3 000 direkta arbetstillfällen och ytterligare tusentals jobb hos leverantörer och i andra verksamheter. Detta påverkar förstås kompetensförsörjningen i många led och perspektiv.

Många företag behöver genomgå en kompetensomställning bland sina medarbetare, inte minst inom viktiga teknikområden som elektrifiering, artificiell intelligens (AI), automation och digitalisering. Ingenjörsområdet med allra störst behov i nuläget och de kommande åren är mjukvaruutveckling. Delområden med ökad efterfrågan framöver är cybersäkerhet, programmering, systemdesign, Big Data, Internet of Things. Kompetensbristen har i sig lett till ett ökat behov av automatisering inom industrin och därmed också kompetenser inom detta område. Det finns också ett fortsatt stort behov av kompetens inom bland annat CNC, skärande bearbetning, process- och produktionsteknik, mekanik och reparation, svets, driftsäkerhet och underhåll.

Det finns en stor grupp som idag står utanför arbetsmarknaden och som kan komma i arbete i teknikbranschen med hjälp av språkstöd, förflyttningar inom arbetsmarknaden och andra insatser. Det branschen önskar framöver är ett mer flexibelt utbildningssystem; kortare utbildningsinsatser, kombinationer av olika utbildningsformer och mer flexibilitet.

2.5.4 Fastighet

Fastighetsbranschens regionala kompetensråd är eniga med Skolverkets bedömning att det finns balans i antalet platser vad gäller fastighet. Efterfrågan inom Fastighetsbranschen är framför allt inom det tekniska fältet och inom hållbarhet, energieffektivisering. Även fastighetsskötare är efterfrågat inom framför allt storstadsregionerna.

Det finns även en stor efterfrågan på digital kompetens samt bredd och djup i kunskap om el och energi inom fastighetsbranschen. Utvecklingen här går i en rasande takt och fastighetsbolag behöver kunna både installera, underhålla och helst reparera alltifrån solpaneler till laddstolpar med flera "nya" el- och energilösningar. Efterfrågan på denna kompetens bland de traditionella yrkena i fastighetsbranschen verkar generellt vara långt större än utbudet. Utvecklingen av digitala lösningar samt el- och energiteknik är explosionsartad. Kunskap på dessa områden är idag nödvändiga för hyresvärdar och förvaltare men saknas ofta.

Ökad efterfrågan på fastighetstekniker på gymnasiet och inom komvux. Branschen ser ett behov på ca 150–200 personer per år av gymnasialt utbildade fastighetstekniker, fastighetsskötare och fastighetsvärdar fram till 2026. Då fastighetsskötare utbildas inom arbetsmarknadsutbildningen så är yrkesvux

möjligheten för fastighetstekniker. Flera stora etableringar som bland annat batterifabriker och Sahlgrenska Life skapar efterfrågan då det kommer att krävas mycket nybyggnationer av bostäder och övrig service. En annan stor sak är den ökade otryggheten i samhället där behov av att fastighetsvärdar även kan hantera otrygga situationer, hot men även arbeta förebyggande för trygghet. Kunskap och kännedom om hur man kan arbeta med detta blir alltmer angeläget att få in i yrkesutbildningarna.

2.5.5 VVS

Installationsbranschens regionala kompetensråd anser inte att Skolverkets regionala planeringsunderlag fullt ut speglar behoven och kommande trender för VVS-kompetens. Bedömningen från rådet är att VVS-kompetens behöver justeras upp till en ökning av utbildningsplatser.

Bakgrunden till kompetensrådets bedömning är att branschen bedöms ha en tillväxt med 25 procent fram till 2040 vilket skulle innebära 4 450 yrkesverksamma personer. Idag arbetar ca 3 550 personer inom VVS, isolering och kylteknik i regionen. Det uppdämda behovet beräknas till 8 procent, cirka 280 personer per år. Kompetensrådet ser dessutom stora pensionsavgångar, 40 procent av arbetsstyrkan förvänta gå i pension till år 2040, alltså 1 420 individer.

Kompetensrådet vill också lyfta hållbarhet och digitalisering som är två megatrender med stor påverkan på branschen. Exempel på en påverkad yrkesroll är montörer som kommer att finnas kvar, men deras kompetenser kommer att behöva breddas. Företagen kommer ha ett allt större behov av specialister av olika slag och tillhörande/matchade utbildningar. Branschen vill också betona de nya EU-direktiven som berör både energieffektivisering och laddinfrastruktur, vilka kommer att kräva än mer resurser hos företagen, både inom el och VVS. Ett kraftigt växande bostadsbyggande i Västra Götaland kommer ställa krav på tillgång till utbildade inom installationsbranschen, bland annat elektriker och VVS-montörer.

Kompetensrådet vill även betona att 74 procent av de elever som tagit examen från VVS- och fastighetsprogrammet är etablerade på arbetsmarknaden 3 år efter examen, vilket är näst bäst av yrkesprogrammen. Detta visar hur eftertraktade eleverna är och hur stor efterfrågan är på denna kompetens.

2.5.6 Hotell och turism

Det har senaste åren varit en omfattande kapacitetsökning gällande hotellrum i Göteborgsregionen. Det har från och med juni 2022 till hösten 2024 öppnat 10 nya hotell med cirka 3 500 rum. Det är stora etableringar och många av regionens landmärken är just hotell. Varje hotell behöver cirka 150 nya medarbetare på alla nivåer. Cirka 1 500 nya medarbetare kommer inom kort ha etablerats på arbetsmarknaden och branschen vittnar om svårigheter att hitta just utbildad personal. Det gör att behovet av arbetskraft i Göteborgsregion gällande hotell kommer efterfrågas än mer kommande år.

Hotell är en första karriär för många nya in på arbetsmarknaden, det gäller såväl ungdomar som utrikesfödda. Det innebär att om branschen inte får de förutsättningar den behöver för att växa och driva tillväxt i regionen så kommer det göra att de grupperna som står långt från arbetsmarknaden får svårare att komma in på sitt första jobb.

Inom besöksnäringen ser vi idag flera pågående trender som påverkar hospitality-sektorn. En tydlig förändring är den ökande digitaliseringen, där bokningar och köp i allt högre grad sker online. Samtidigt märks en stark drivkraft mot hållbarhet. Med ökad medvetenhet om miljöpåverkan strävar många företag efter hållbara lösningar. En annan tydlig trend är fokus på personliga upplevelser. Människor söker inte bara produkter eller tjänster; de vill ha unika och personliga upplevelser. Covid 19 har också lämnat sitt avtryck, med en ökad efterfrågan på säkra och renliga miljöer. Flexibilitet och anpassningsförmåga har blivit viktiga egenskaper för att möta förändrade omständigheter.

Inom event och mötesindustrin så har säkerhet kommit upp som ett viktigt ämne framåt. Här handlar det om nya kompetenser som efterfrågas, exempel säkerhetskoodinator och crowdmanagement, hotbildsanalyser, HLR och akutsjukvård, brandskydd, personskydd med mera. Ett stärkt fokus kring säkerhetsfrågor bedöms fortsätta vara av vikt framåt. Slutligen ser vi en intensiv användning av teknologi som AI för att förbättra effektivitet och kundupplevelse. Smarta hotellrum och automatiserade kassasystem är exempel på hur teknologiska innovationer implementeras för att möta dagens krav.

Branschen vill se mer utbildningar i nära samarbete med näringen. Känsla för service och bemötande är viktigt och då är närheten till de miljöerna otroligt viktigt för att förstå yrket.

Branschen ser att det är stor brist och det kommer på regional nivå vara så under en längre tid. Med den stora nyetablering som branschen har, så ser kompetensrådet att kompetens inom hotell behöver öka betydligt. Att etableringsgraden är låg har många anledningar. Dels tappade många jobbet både under pandemin och nu igen under lågkonjunktur. Dels har det sen lång tid tillbaka varit svårt att behålla kompetens. Många ser det som ett arbete man gör ett tag, inte som en livslång karriär. Det är strukturen i branschen och något som ligger högt uppe på agendan för näringen. Men sen är det inom branschens karaktär att man snabbt kan avancera inom branschen och därigenom inte vara kvar på den nivå man utbildats till vilket också påverkar etableringsstatistiken.

Med tanke på att nästan hela branschen kompetensförsörjs från den gymnasiala nivån, och Göteborgsregionen har en stor kapacitetsökning och nyetablering av hotell, så är det oroväckande för vår region att Skolverkets bedömning pekar på att antalet platser inte ska öka i gymnasieskolan och sjunka från låga nivåer på vuxnivå.

2.5.7 Restaurang och livsmedel

Inom restaurangbranschen sker flera tydliga trender. En markant förändring är det ökade fokuset på hälsosam och hållbar mat, där restauranger anpassar sina menyer för att inkludera lokalt producerade råvaror och tydligare information om matens ursprung.

Teknologisk integration spelar en central roll, med restauranger som omfamnar digitalisering genom onlinebokningar, beställningsappar och digitala betalningssystem. Automatisering och användning av AI blir allt vanligare för att förbättra effektiviteten i både kök och servering. Sociala medier har blivit en viktig marknadsföringskanal. Upplevelsefokuserad servering, inklusive innovativa matkoncept och överraskande serveringsmetoder, betonas för att skapa minnesvärda gästupplevelser.

Hämtmat och leveransalternativ har ökat i popularitet, och restauranger samarbetar ofta med tredjepartsplattformar för att nå en bredare publik. Efterverkningarna av Covid-19 har också påverkat branschen genom ökade säkerhetsåtgärder och hygienstandarder för att säkerställa en trygg matmiljö. De pågående trenderna inom restaurangbranschen kommer att påverka kompetenslandskapet på flera sätt. Framför allt kommer det att krävas en ökad digital kompetens för att navigera den teknologiska integrationen inom branschen. Restaurangpersonal bör vara bekant med onlinebokningsplattformar, beställningsappar och digitala betalningssystem för att möta det ökande behovet av digital interaktion.

Samtidigt blir hållbarhetskompetens alltmer relevant. Kunskap om lokalt producerade råvaror, hållbara produktionsmetoder och förmågan att kommunicera detta till kunderna blir viktigt. Mångfald i menyer kräver kreativitet och kunskap om olika kulinariska influenser och dietpreferenser.

Teknologisk kompetens, inklusive hantering av automatisering och AI, blir en viktig del av restaurangverksamheten. Att kunna optimera användningen av dessa teknologier för att förbättra effektivitet och servicekvalitet blir nödvändigt. Kundinteraktion och servicenivå kommer att vara avgörande, särskilt med betoningen på upplevelsefokuserad servering. Förmågan att skapa minnesvärda gästupplevelser och hantera sociala medier för marknadsföring blir viktiga kompetenser.

I det stora hela kommer restauranganställda att behöva en kombination av tekniska färdigheter, kreativitet och stark kundfokus för att trivas och bidra till framgång inom den föränderliga restaurangbranschen. Och som alltid kommer förmågan att kontinuerligt lära sig och anpassa sig vara avgörande för att hålla jämna steg med branschens dynamik.

Skolverkets beskriver i de regionala planeringsunderlagen att det väntas bli brist på arbetskraft, men väljer trots detta att rekommendera att utbildningsplatserna inte behöver öka, på grund av etableringsgraden och lågt söktryck.

Kompetensrådet anser att man ska ta hänsyn till att det är ett konstant bristyrke och har varit så under en längre tid. Branschen är medvetna om att det är svårt att behålla kockar och restaurangpersonal. Det är i besöksnäringens natur att det

är många som gör en del av sitt yrkesverksamma liv i besöksnäringen men att arbetstider som till exempel restaurangbranschen har att förhålla sig till gör det svårt att jobba kvällar och helger livet ut. Att dra ner rekommendationen är oerhört problematiskt för branschen. Den låga etableringsgraden kan även vara ett resultat av att hälften av besöksnäringen personal under pandemin fick sluta på sina jobb. Branschen har sen dess haft stora utmaningar att hitta kvalificerad, utbildad personal.

2.5.8 Handel

Handeln påverkas av flera betydande trender. Den ökande populariteten av e-handel driver en omvandling där kunder alltmer väljer att handla online, lockade av bekvämlighet och ett bredare produktutbud med smidiga leveransalternativ. Det innebär att prisjämförelser görs mer och mer och kunder inte längre är lojala sina handlare utan letar bästa pris.

Samtidigt ser vi framväxten av omnichannel-handel, en strategi som integrerar fysiska butiker med onlineplattformar för att skapa en sömlös köppplevelse. Hållbar konsumtion är en central drivkraft, där konsumenter efterfrågar produkter och märken som prioriterar miljövänliga och etiska metoder. Teknologisk innovation tar också plats, med användningen av AI för att förbättra kundupplevelsen. Virtuella provrum, personliga rekommendationer och smarta betalningssystem är exempel på hur teknologin transformerar shoppingupplevelsen. Begagnathandeln och lågprishandeln är fortfarande starka och fler och fler söker sig av olika anledningar till dessa handlare.

Även om handeln är mycket växande på nätet så är fortfarande merparten av handeln fortfarande fysiskt i butik, framför allt gällande dagligvaruhandeln. Vi ser även att digitala handlare som etablerar fysiska butiker. Framtiden för kompetenser inom detaljhandeln kräver en ökad digital kompetens för att navigera den växande e-handelsvärlden. Omnichannel-strategier blir viktiga, och hållbarhetskompetens blir en central del av företagsstrategier. Teknologiska färdigheter, kundinteraktion och anpassningsförmåga blir avgörande för att möta snabba förändringar. Med en ökad e-handel tillkommer kompetenser som är kopplade till lager och logistiklösningar.

Vad gäller kompetens så konkurrerar handeln mycket kring spets samtidigt som breddyrken som butikssäljare och lagerpersonal efterfrågas och behöver tydligare utbildning. Yrkesgruppens storlek tillsammans med hög personalomsättning medför att det kommer att vara god efterfrågan på utbildade butikssäljare och lagerarbetare.

Handeln är Sveriges största privata bransch. Många unga och utrikesfödda får sitt första jobb här. Det är en grund för företagande och entreprenörskap. Det nya gymnasieprogrammet försäljning- och serviceprogrammet har snabbt blivit populärt. Kompetensrådet gör en annan bedömning än Skolverket, och ser i stället ett behov av mer utbildningar då de vet att många som går dess utbildningar kommer vara attraktiva inom många andra branscher. Med andra ord behöver platserna på totalen öka.

2.5.9 Fordon och transport

Sveriges åkerier behöver anställa 5 044 lastbilschaufförer under 2024. Det visar Trendindikatorn Åkeri från TYA, ett samarbetsorgan mellan arbetsmarknadens parter inom transportsektorn.

Transportbranschen har länge haft ett stort rekryteringsbehov. En rapport från Transportföretagen visar att antalet lastbilschaufförer som behöver rekryteras under det kommande året är fortsatt högt. Rekryteringsbehovet inom åkerinäring har länge varit akut. De senaste 15 åren har hälften av alla åkerier behövt nyrekrytera varje år.

Det regionala kompetensrådet konstaterar att Norrland skriker efter arbetskraft för stora framtida etableringar. Antalet utbildningsplatser och personer som slutför utbildningen är inte tillräckliga. Det är stor brist på busschaufförer, både regionalt i Göteborgsregionen och nationellt i Sverige.

2.5.10 Vård och omsorg

Det finns stora utmaningar i att klara det framtida kompetensförsörjningsbehovet inom vård och omsorg i Göteborgsregionen. Allt fler blir äldre och vi lever friskare längre. Därför står äldreomsorgen inför stora utmaningar. Viktigt att fler behöver söka sig till yrkena inom branschen och att branschen behöver väcka ett intresse hos unga. Det är viktigt med samverkan mellan staten, regioner, kommuner, skolor, vårdföretag, forskning och akademien. Det är stora pensionsavgångar och där finns stora utmaningar med att fylla på med utbildad personal. Det behövs också satsas mer på välfärdsteknik. Visa på nyttan med välfärdstekniken som stärker människors integritet, trygghet och säkerhet samt frigör tid för personalen.

Skyddad yrkestitel för undersköterskor infördes 1 juli 2023 innebär förhoppningsvis att det kommer att öka intresset och kompetensen i yrket.

Intresset för gymnasiets vård- och omsorgsprogram ligger fortfarande lågt men har ökat något sedan förra året. Göteborgsregionens Vård- och omsorgscollege ser ett stort behov av att öka intresset för vårdutbildningar genom insatser som synliggör så väl vård- och omsorgsprogrammet som vård- och omsorgsyren.

Inom funktionsstödsområdet är det en stor brist på utbildad personal. Inom barn- och fritidsprogrammet finns en socialinriktning där utgången är mot yrket stödassistent, där det sker en ökning av intresset för att arbeta som stödpedagog.

2.5.11 Pedagogiska yrken

Elever från barn- och fritidsprogrammet och barnskötarutbildningen på yrkesvux återfinns inom förskola, som elevassistenter i grundskola och anpassad grundskola samt i fritidshem, tex. under benämningen ”pedagog i fritidshem” i enlighet med regionens befattningspalett för fritidshem.

Bilden kring efterfrågan av barnskötare är komplex. Demografiska prognoser för Göteborgsregionen visar på att färre barn föds vilket kan leda till ett minskat behov av barnskötare i förskola och grundskola den närmaste tiden. Därefter, kring 2028, visar prognoser på en ökning av antalet födda barn. Samtidigt visar underlag på att antal elever i anpassad grundskola ökar nu. Därtill finns också statliga ambitionshöjningar, exempelvis i form av utökad rätt till fritidshem och ökat deltagande i förskola vilket kan leda till ett större behov av utbildad personal. Behovet av barnskötare hänger även ihop med utbudet av utbildade förskollärare och lärare. Ju färre legitimerade desto fler barnskötare behövs och tvärtom. Därtill finns en variation inom regionen. Kartläggningar genomförda inom ramen för GR:s branschråd för förskola respektive grundskola visar också att en stor andel av tillsvidareanställd personal i förskola och fritidshem helt saknar pedagogisk utbildning.

I förskolan saknar cirka 1 000 av 4 000 tillsvidareanställda som barnskötare eller förskoleassistent utbildning för arbete med barn. I regionen finns dessutom ungefär 2 500 tillsvidareanställda inom fritidshem, varav uppskattningsvis 900 personer som saknar pedagogisk utbildning. Branschrådet kan även konstatera att elevassistenter i grundskola och anpassad grundskola i regionen är en heterogen grupp med olika utbildning och arbetslivserfarenhet varav många saknar pedagogisk utbildning. Det är således tydligt att det finns behov av att utbilda befintligt anställda till barnskötare genom flexibla utbildningsupplägg som går att kombinera med arbete i verksamheterna.

Precis som SKR och Kommunal konstaterar i sina kommentarer på Skolverkets regionala planeringsunderlag har den politiska styrningen påverkan på hur stor efterfrågan av barnskötare kommer att se ut, som inte tas in i Skolverkets beräkningar. Det handlar till exempel om förslaget om utökad rätt till fritidshem, bl. a med ett avgiftsfritt allmänt fritidshem för alla 6–9-åringar, blir verklighet samt om reformen kring ökat deltagande i förskolan uppnår sitt syfte.

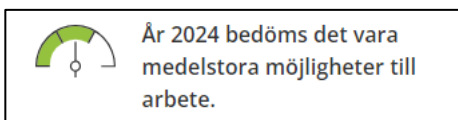
Branschråd förskola ser vidare att det finns allt fler personer som saknar tillräckliga kunskaper i svenska som söker sig till eller som redan arbetar i förskolan. Här efterfrågar branschrådet en utveckling av barnskötarutbildningarna med språkstöd så att de som har utbildats bättre kan möta de behov av kommunikation som finns på arbetet i förskolan.

2.5.12 Yrken upp till Seqf3

Det finns många yrken som kräver att man har en viss utbildning och många arbetsgivare som kräver att man minst har en gymnasieutbildning (seqf4) för att få jobb hos dem, men det finns trots allt finns ganska många jobb som inte kräver någon särskild utbildning, där det enda som egentligen krävs är att man har vissa personliga egenskaper. Det kan handla om serviceyrken där du ska ha god social kompetens, till exempel som kundtjänstmedarbetare eller serveringspersonal, eller jobb där du ska jobba snabbt och fokuserat, till exempel som lagerarbetare. Särskild utbildning är ofta ett formellt krav på pappret, men är du enträgen kan man exempelvis genom sommarjobb eller

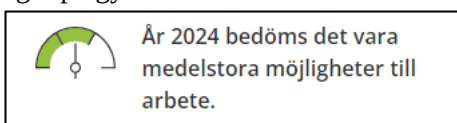
kontakter bland familjemedlemmar och bekanta få in en fot på ett jobb och med lite tur få arbeta kvar.

I samband med beskrivningen av varje yrke redovisas - med hjälp av Arbetsförmedlingens Yrkesbarometer - möjligheterna till att få ett arbete inom Västra Götaland.

- **Vårdbiträde**

Formellt sett krävs endast grundskolekompetens för att få jobba som vårdbiträde, dock kan det vara svårt att få jobb med enbart grundskolekompetens. Vissa kommuner erbjuder korta vårdbiträdesutbildningar på gymnasienivå som bara är 40 veckor långa.

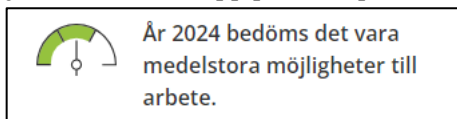
- **Personlig assistent**

Det går att utbilda sig till personlig assistent men det finns inga formella krav på utbildning för att kunna jobba som personlig assistent. Det viktigaste är att det sociala samspelet mellan den personliga assistenten och brukaren fungerar bra.

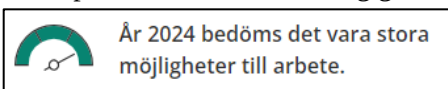
- **Kassabiträde/butikssäljare**

Det krävs ingen särskild utbildning för att kunna jobba som kassabiträde eller butikssäljare då man lär sig på arbetsplatsen.

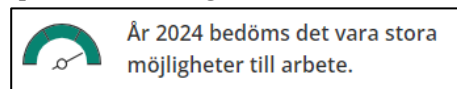
- **Kundtjänstmedarbetare**

Även om vissa arbetsgivare gärna ser att man har gymnasiekompetens finns det inget krav på detta. Internutbildning ges ofta på arbetsplatsen.

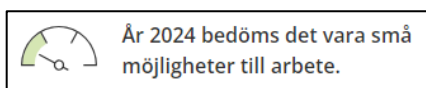
- **Receptionist**

Det behöver ingen särskild utbildning för att jobba som receptionist, det är personliga egenskaper som är viktigast.

- **Restaurangbiträde**

Även om det finns utbildningar för detta finns det inga krav på det. Det som är viktigt är att man är social och öppen och kan jobba även i stressfyllda situationer.

- **Lagerarbetare**

Ofta efterfrågas gymnasiekompetens, men skulle du inte ha det läggs det mer vikt vid att man har bra fysik, är noggrann och kan jobba under pressat schema.

Tyvärr finns ingen bedömning för det här yrket, på grund av begränsat underlag.

- **Brevbärare**

Utbildning får man ofta internt på arbetsplatsen. Ofta är B-körkort ett krav, men inte alltid.

År 2024 bedöms det vara små
möjligheter till arbete.

- **Städare**

Ibland kan B-körkort krävas för att förflytta sig till olika arbetsplatser för att städa.

År 2024 bedöms det vara stora
möjligheter till arbete.

- **Renhållningsarbetare**

Utbildning fås på arbetsplatsen och kan bestå i en så kallad miljöutbildning och att man får följa med sopbilen för att lära sig hur jobbet går till. Det krävs ofta C-körkort för att kunna jobba som renhållningsarbetare.

År 2024 bedöms det vara små
möjligheter till arbete.

- **Grovarbetare**

Arbetet är ofta tungt och bullrigt så du behöver vara tålig och ha god fysik. Det krävs ingen tidigare utbildning för att bli grovarbetare, utan den utbildning som behöver ges på plats.

År 2024 bedöms det vara små
möjligheter till arbete.

- **Budbilsförare**

För att kunna jobba som budbilsförare behövs minst B-körkort, och C-körkort är meriterande.

- **(Telefon)säljare**

Tyvärr finns ingen bedömning för det här yrket, på grund av begränsat underlag.

Arbetsgivare kan naturligtvis ställa krav på en viss utbildning, men det behöver inte vara så. Man kan få internutbildning och läras upp på plats i stället.

År 2024 bedöms det vara stora
möjligheter till arbete.

- **Väktare**

Visserligen krävs det att man går en grundutbildning för väktare för att kunna jobba som väktare, men man kan gå den här utbildningen utan gymnasieutbildning och få den betald om du får en anställning hos ett bevakningsföretag som betalar väktarutbildningen åt dig. Utbildningen väldigt kort och varar bara i några dagar.

(<https://se.indeed.com/karriarrad/hitta-ett-jobb/jobb-utan-gymnasieutbildning>)

3 Målgrupper

3.1 Göteborg växer

Stadsledningskontoret i Göteborgs stad, Statistik och analys, analyserar årligen befolkningsutvecklingen (Demografisk analys, 2023) och konstaterar att Göteborg växte mest av alla Sveriges kommuner under 2022. Under 2023 passerade staden 600 000 invånare.

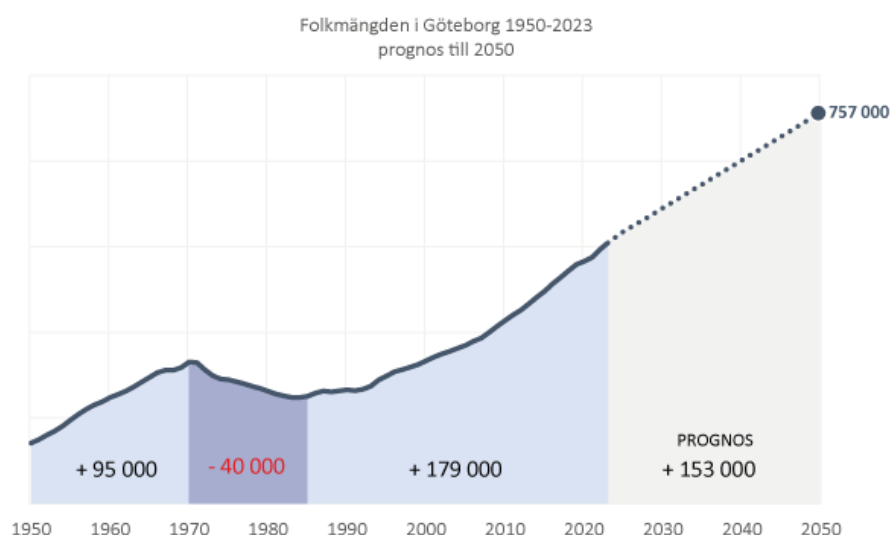
I mars 2024 bor drygt 605 000 personer i Göteborg.

Månadsstatistik, SCB

REGION	FOLKMÄNGD	ANDEL AV SVERIGE	FOLKÖKNING HITTILLS I ÅR
STORSTADSOMRÅDEN			
Göteborg	605 326	5,7%	710
Stor-Göteborg	1 081 566	10,3%	586
Stockholm	988 786	9,4%	-157
Stor-Stockholm	2 455 171	23,3%	350
Malmö	362 893	3,4%	760
Stor-Malmö	772 580	7,3%	741
Sverige	10 548 822	100%	-2 885

Källa: SCB, bearbetat av stadsledningskontoret Göteborgs Stad

2050 beräknas 757 000 personer bo i Göteborg.

Stadsledningskontoret har även gjort en prognos hur stadsområdena kommer utvecklas befolkningsmässigt fram till 2031. Samtliga stadsområden kommer att få cirka 10 000 fler invånare vardera.

Stadsområdesprognos beräknad våren 2024 för årsskiftena 2024-2031

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
01 Nordost	109909	110918	112190	112850	113752	114857	116084	117398
02 Centrum	198130	200201	202294	204656	206322	207269	208331	208788
03 Sydväst	127367	128140	129027	129965	131118	132849	134061	135031
04 Hisingen	173467	176204	177493	179037	180954	182946	185360	188310

3.2 Migration

3.2.1 Asylansökningar

Under årets första fem månader har förstagångsansökningar för asyl fördelats enligt nedan.

Förstagång	Jan 24	Feb 24	Mar 24	Apr 24	Maj 25	Totalt
Vuxen	714	748	574	618	651	3 305
Barn i familj	187	169	171	175	162	864
Ensam-kommande barn	31	21	24	12	22	110
Totalt	932	938	769	805	835	4 279

Förlängningsansökningar avseende asyl är drygt dubbelt så många jämfört med förstagångsansökningarna.

Förstagång	Jan 24	Feb 24	Mar 24	Apr 24	Maj 25	Totalt
Vuxen	1 743	1 514	1 246	1 178	1 148	6 829
Barn i familj	554	513	408	382	376	2 233
Ensam-kommande barn	47	22	22	14	24	129
Totalt	2 344	2 049	1 676	1 574	1 548	9 191

3.2.2 Beviljade uppehållstillstånd 2024

Månadsstatistiken visar förstagångsansökningar beviljade i första instans (Migrationsverket) samt högre instans (migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen).

	Jan 24	Feb 24	Mar 24	Apr 24	Maj 25	Totalt
Anknytning	2 105	2 176	2 193	2 122	1 989	10 585
Arbets-marknad	2 368	2 299	2 605	2 366	2 122	11 760
EU/EES	511	640	640	633	648	3 072
Skydd	1 004	2 256	1 029	1 040	1 592	6 921
Studier	640	444	331	908	2 721	5 044
Verkställig-hetshinder	76	61	87	65	64	353
Totalt	6 704	7 876	6 885	7 134	9 136	37 735

3.2.3 Migrationsverkets prognos

Ukrainska medborgare som söker skydd enligt Massflyktsdirektivet kommer nästan att upphöra 2025 (under förutsättning att det inte förlängs). Då bedöms många av de ukrainska medborgarna i stället ansöka om asyl i Sverige. Därmed bedöms antalet förstagångsären den om asyl öka under 2025, från 12 000 till 34 400.

		P2-24 med tillgängliga medel				Förändring från P1-24, tillgängliga			
Sammanfattning verksamhet		2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027
Asyl, förstagångsären den	Inkomna*	12 000	34 400	12 000	12 000	-	-	-	-
	Avgjorda	13 000	19 000	14 000	9 000	-	-	-	-
	Öppna	4 200	19 600	17 600	20 600	-	-	-	-
Asyl, förlängningar	Inkomna	25 000	26 000	19 000	13 000	-	-	-	-
	Avgjorda	34 000	15 000	3 000	3 000	-	-	-	-
	Öppna	10 800	21 800	37 800	47 800	-	-	-	-
Tillfälligt skydd, Ukraina	Inkomna	8 000	1 000	0	0	-	-	-	-
	Avgjorda	8 500	1 200	0	0	-	-	-	-
	Öppna	200	0	0	0	-	-	-	-
Antal inskrivna vid årets slut, exklusive förvar		51 400	28 400	25 100	25 800	-	-	-	-
Genomsnittligt antal inskrivna, exklusive förvar		51 600	38 300	26 500	24 700	-700	+900	-	-
varav i anläggningsboende (abo, kbm, kbu)		20 300	16 900	12 100	10 800	-100	+500	-	-
varav i abo exklusive tillfälligt skydd		3 700	10 400	12 100	10 800	-200	-	-	-
Arbetsmarknadsären den	Inkomna	82 000	103 000	89 000	80 000	-3 000	-	-	-
	Avgjorda	106 000	79 000	45 000	46 000	-6 000	-	-	-
	Öppna	19 300	43 300	87 300	121 300	+3 000	+3 000	+3 000	+3 000
Studerandeären den	Inkomna	30 000	30 000	28 000	28 000	-	-	-	-
	Avgjorda	32 000	23 000	25 000	25 000	-	-	-	-
	Öppna	3 000	10 000	13 000	16 000	-	-	-	-
Anknytningsären den	Inkomna	49 000	56 000	62 000	58 000	-	-	-	-
	Avgjorda	58 000	40 000	24 000	29 000	-	-	-	-
	Öppna	32 800	48 800	86 800	115 800	-	-	-	-
Medborgarskapsären den	Inkomna	69 000	65 000	65 000	65 000	-	-	-	-
	Avgjorda	80 000	63 000	44 000	63 000	-	-	-	-
	Öppna	84 700	86 700	107 700	109 700	-	-	-	-
Antal kommunmottagna		6 900	9 700	8 600	6 000	-	-	-	-

*Inkluderar år 2025 ett antagande om 22 400 tillkommande ukrainska asylansökningar om det tillfälliga skyddet upphör.

3.2.4 Ukrainska medborgare

Totalt är närmare 39 000 personer med tillfälligt skydd idag inskrivna i mottagningssystemet i Sverige (siffran omfattar både beviljade förstagångs- och förlängningsansökningar). I Göteborg finns 2 313 ukrainare, varav 459 i åldern 0-17 år, 89 i åldern 18-19 år, 1 587 i åldern 20-64 år samt 143 som är äldre än 65 år.

3.2.5 Mottagande i Göteborg

Enligt Migrationsverket tog Göteborg 2023 emot 514 nyanlända. 2024 har staden tagit emot 112.

3.2.6 Högre lönegolv för arbetskraftsinvandrare

Regeringen införde under 2023 ett höjt försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare. Arbetskraftsinvandrare ska – för att kunna beviljas ett arbetstillstånd – ha en lön som uppgår till minst 80 procent av medianlönen. Regeringen menar att arbeten med krav på lägre kvalifikationer inte ska vara möjliga att ha som underlag för att invandra till Sverige. LO ansåg att det är bra att nivån höjs för att undvika lönedumpning och tvinga arbetsgivare att betala

högre löner. Svenskt näringsliv och många branschorganisationer är kritiska och menar att många branscher redan idag har svårt att rekrytera personal.

Regeringen går vidare med ännu högre lönekrav för att få arbetstillstånd. Förslaget är nu att lönen ska motsvara medianlönen på den svenska arbetsmarknaden. Regeringens ambition är att skifta fokus till mer kvalificerad arbetskraft. I sitt pressmeddelande skrev regeringen:

”För att skifta fokus till mer kvalificerad arbetskraft föreslår utredningen bland annat krav på en lön i nivå med medianlönen för att beviljas arbetstillstånd i Sverige, men med möjlighet att göra undantag från lönekravet för vissa yrken. Samtidigt lämnar utredningen även förslag för att främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring bland annat genom att undanta nyutexaminerade från lönekravet för arbetstillstånd.”

Utredningen föreslår att författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2025.

3.3 Personer med ekonomiskt bistånd

Staden genomför varje år den så kallade vecka 40-kartläggningen. Individer som är aktuella för ekonomiskt bistånd under veckorna 40 och 41 kartläggs genom att socialsekreterarna svarar på ett antal frågor om klienter som ingår i kartläggningens målgrupp. Kartläggningen ger bland annat svar på:

- Ålder, kön, antal barn
- Hur länge personen varit aktuell för ekonomiskt bistånd
- Försörjningshinder
- Utbildningsbakgrund
- Personens insatser
- Behov av ytterligare insatser
- Uppskattad tid till självförsörjning

Ungefär 6 500 personer bedömdes socialtjänsten arbeta aktivt med och dessa ligger till grund för kartläggningen.

Vanligaste försörjningshindren:

- Arbetslös, 26%
- Arbetshinder, sociala skäl – ohälsa, 20%
- Sjukskriven med läkarintyg, 18%
- SFI – språkhinder, 13%
- Arbetshinder, sociala skäl – missbruk, 12%

Varaktighet i försörjningsstöd:

- 0–9 månader, 13%
- 10 månader – 2 år, 24%
- 3–5 år, 27%
- 6 år eller längre, 37%

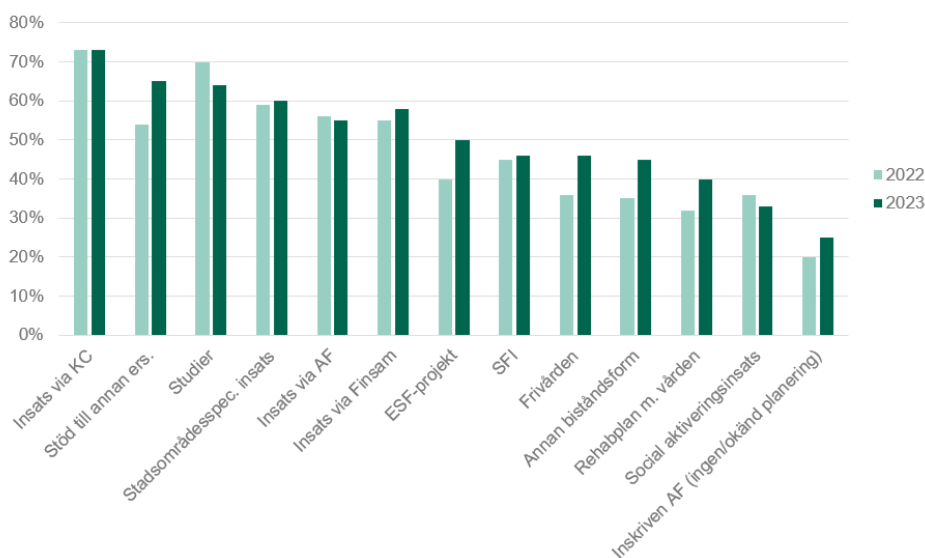
Klienternas högsta avklarade utbildning:

- Ingen skolutbildning, 15%
- Grundskola, 22%
- Grundskola annat land, 15%
- Gymnasium, 20%
- Gymnasium annat land, 9%
- Eftergymnasial utbildning, 13%
- Vet ej, 6%

Huvudsaklig planering (insatser):

- Rehabplan med våren, 21%
- Insats via AF, 14%
- Ingen insats, 13%
- Studier, SFI, 10%
- Insats KC, 10%
- Inskriften AF (ingen/okänd planering), 9%
- Insats, annan biståndsform, 8%
- Stadsområdesspecifik insats, 5%
- Stöd till annan ersättning, 3%
- Insats via Finsam, 3%
- Annan planering, 2%
- Studier (Gymnasieskola, Komvux, Provux), 1%
- Planering med frivården, 1%
- Social aktiveringsinsats, 1%
- Vet ej, 0%
- Insats via ESF-projekt, 0%

De insatser som i högst utsträckning bedöms vara tillräckliga för att personen ska nå självförsörjning är:

Ungefär 3 400 klienter har ej tillgodosedda behov. Ibland bedöms de behöva en ytterligare insats, och i vissa fall behöver de flera och parallella insatser. Max två per klient fick anges och de områden där behovet är störst är:

- Arbetslivsinriktad rehabilitering, 1 128
- Jobbfokuserad insats, 1 043
- Integration, 583
- Hälsofrämjande insats, 605

3.3.1 Minskat behov av försörjningsstöd

Stadsledningskontoret visar i en sammanställning att individer som erhållit försörjningsstöd har minskat under första kvartalet 2024 jämfört med tidigare mätperioder.

Antal sökande och eventuell medsökande som erhållit ekonomiskt bistånd under 10-12 månader.									
Alla SN									
År - kvartal	18-24			25-44			45-64		
	Antal	Andel av bef	Bidragssumma	Antal	Andel av bef	Bidragssumma	Antal	Andel av bef	Bidragssumma
2021 kv1	410	0,9	26 574 432	3 207	1,7	276 099 679	4 296	3,2	426 113 752
2021 kv2	467	1,0	30 622 265	3 229	1,7	280 801 893	4 319	3,2	432 796 320
2021 kv3	500	1,0	32 266 681	3 252	1,7	282 144 394	4 344	3,3	436 838 562
2021 kv4	463	0,9	31 041 476	3 167	1,6	279 915 391	4 305	3,2	434 926 493
2022 kv1	350	0,7	23 418 829	2 930	1,5	263 257 352	4 097	3,0	416 175 425
2022 kv2	355	0,7	24 149 728	2 809	1,4	258 474 440	4 026	3,0	416 258 513
2022 kv3	326	0,6	21 987 366	2 717	1,4	256 198 868	3 941	2,9	412 082 684
2022 kv4	284	0,5	19 294 285	2 662	1,4	259 059 279	4 004	3,0	418 204 662
2023 kv1	208	0,4	14 311 686	2 486	1,2	245 889 817	3 839	2,8	410 856 951
2023 kv2	212	0,4	15 637 026	2 274	1,1	244 025 179	3 346	2,5	408 951 328
2023 kv3	228	0,4	17 138 650	2 403	1,2	246 730 571	3 670	2,7	407 676 704
2023 kv4	234	0,4	17 973 616	2 395	1,2	254 654 247	3 684	2,7	415 943 255
2024 kv1	185		13 929 393	2 296		249 103 579	3 607		415 492 692
2024 kv2									
2024 kv3									
2024 kv4									

3.4 Personer med omställningsstudiestöd

Under hösten 2022 infördes en möjlighet för yrkesverksamma att ansöka om ett ekonomiskt stöd för kompetensutveckling i syfte att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Centrala studiestödsnämnden (CSN) för statistik löpande om stödet. Siffrorna nedan är till och med vecka 21 2024.

Tabellen nedan visar vilka skolformer som valts och könsfördelning för de som beviljats omställningsstudiestöd. Komvux står för 8% och kvinnor beviljas i större utsträckning. Ansökningar till de eftergymnasiala utbildningarna är mest beviljade.

Tabell 3. Personer som fått beslut om bifall på ansökan om omställningsstudiestöd
Fördelade efter kön, skolform¹ och ansökningstillfälle. Uppgifterna gäller för tiden till och med vecka 21 2024.

	Ansökningstillfälle 1 okt 2022			Ansökningstillfälle 1 apr 2023			Ansökningstillfälle 1 oktober 2023			Summering
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Komvux	164	110	274	160	79	239	58	30	88	531
Folkhögskola	63	16	79	79	27	106	40	8	48	193
Yrkehögskola	737	658	1 395	966	836	1 802	332	274	606	2 928
Universitet och högskola	1 136	442	1 578	1 194	408	1 602	685	237	922	3 003
Övriga skolformer ²	28	37	65	48	27	75	23	17	40	164
Totalt	2 112	1 256	3 368	2 431	1 375	3 806	1 129	564	1 693	6 723

¹En person kan förekomma inom mer än en skolform och vid mer än ett ansökningstillfälle. Antalet individer uppgår dock totalt till 6 723 om varje individ räknas en gång.
²Inkluderar utbildningar som omställningsorganisationerna köper in och skolform okänd.

Göteborgs andel av de beviljade studiestöden är 7%.

Tabell 5. Personer som fått bifall på ansökan om omställningsstudiestöd
Fördelade efter de 10 vanligaste folkbokföringskommunerna och ansökningstillfälle¹. Uppgifterna gäller för tiden till och med vecka 21 2024.

	Ansökningstillfälle 1 okt 2022			Ansökningstillfälle 1 apr 2023			Ansökningstillfälle 1 oktober 2023			Summering
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Stockholm	281	151	432	326	198	524	157	66	223	889
Göteborg	130	121	251	146	109	255	78	52	130	471
Malmö	62	43	105	75	60	135	39	25	64	233
Uppsala	59	38	97	45	38	83	34	18	52	178
Lund	36	21	57	33	19	52	27	14	41	107
Umeå	20	32	52	37	26	63	13	14	27	105
Linköping	35	13	48	33	12	45	15	8	23	87
Västerås	25	12	37	35	19	54	11	9	20	85
Helsingborg	21	21	42	25	20	45	9	8	17	84
Sundsvall	34	18	52	35	14	49	13	4	17	83

¹En person kan förekomma vid flera ansökningstillfällen. I kolumnen "Summering" räknas dock varje person bara en gång.

I tabellen nedan visas de utbildningar som blivit beviljade i störst utsträckning.

Tabell 6. Personer som fått bifall på ansökan om omställningsstudiestöd
Fördelade efter utbildningsinriktning¹ och ansökningstillfälle. Uppgifterna gäller för tiden till och med vecka 21 2024.

	Ansökningstillfälle 1 okt 2022			Ansökningstillfälle 1 apr 2023			Ansökningstillfälle 1 oktober 2023			Summering
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Bred, generell utbildning ²	460	229	689	424	166	590	183	81	264	1 307
Företagsekonomi, handel och administration	310	91	401	333	89	422	133	37	170	759
Pedagogik och lärarutbildning	210	74	284	370	100	470	180	59	239	748
Informations- och kommunikationsteknik (IKT)	89	223	312	129	297	426	41	77	118	665
Hälsa- och sjukvård	271	54	325	305	51	356	180	36	216	653
Samhällsbyggnad och byggnadsteknik	116	185	301	114	181	295	45	77	122	526
Teknik och teknisk industri	52	113	165	86	182	268	22	49	71	392
Okänd ³	137	36	173	186	49	235	84	17	101	382
Säkerhetstjänster	53	97	150	43	66	109	23	46	69	238
Lantbruk, trädgård, skog och fiske	84	16	100	69	28	97	36	7	43	191
Socialt arbete och omsorg	90	14	104	77	16	93	50	11	61	182
Transporttjänster	30	45	75	35	39	74	14	20	34	136
Konst och media	41	15	56	55	30	85	24	7	31	133
Samhälls- och beteendevetenskap	51	13	64	48	12	60	36	7	43	115
Personliga tjänster	35	8	43	44	13	57	20	7	27	96
Journalistik och information	17	5	22	38	11	49	10	4	14	70
Humaniora	23	10	33	27	6	33	14	4	18	66
Juridik och rättsvetenskap	19	15	34	16	12	28	12	9	21	54
Matematik och övrig naturvetenskap	6	1	7	4	3	7	5	1	6	13
Djursjukvård	4	2	6	3	2	5	3	1	4	12
Biologi och miljövetenskap	4	2	6	4		4	4	2	6	10
Arbetsmiljö och renhållning	4	1	5	2	1	3	3		3	8
Fysik, kemi och geovetenskap		1	1							1
Material och tillverkning	1		1				1		1	1
Saknas	34	26	60	45	25	70	18	10	28	144
Totalt	2 112	1 256	3 368	2 431	1 375	3 806	1 129	564	1 693	6 723

¹Utbildningsinriktningarna sätts av CSN men baseras till stor del på Svensk utbildningsnomenklatur (SUN). En person kan förekomma inom mer än en skolorm och vid mer än ett ansökningstillfälle.

Antalet individer uppgår dock totalt till 6 723 om varje individ räknas en gång.

²Inkluderar även fristående kurser. Fristående kurser kodsätts normalt inte utifrån kursens specifika inriktning.

³Inkluderar även mastersprogram och magisterprogram. Dessa program kodsätts normalt inte utifrån programmetts specifika inriktning.

3.5 Målgrupper yrkesskolan

Enligt utredaren av den nya yrkesskolan ska den vara ett komplement till annan yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Utredningen bedömer att den främsta målgruppen för yrkesskolan kommer att vara vuxna som vill växla karriär och/eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Yrkesskolan bedöms kunna bli attraktiv för dem som vill ställa om med hjälp av omställningsstudiestödet.

3.6 Personer med funktionsnedsättning

SCB har 2024, på uppdrag av regeringen, genomfört en undersökning om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning i direkt anslutning till SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU).

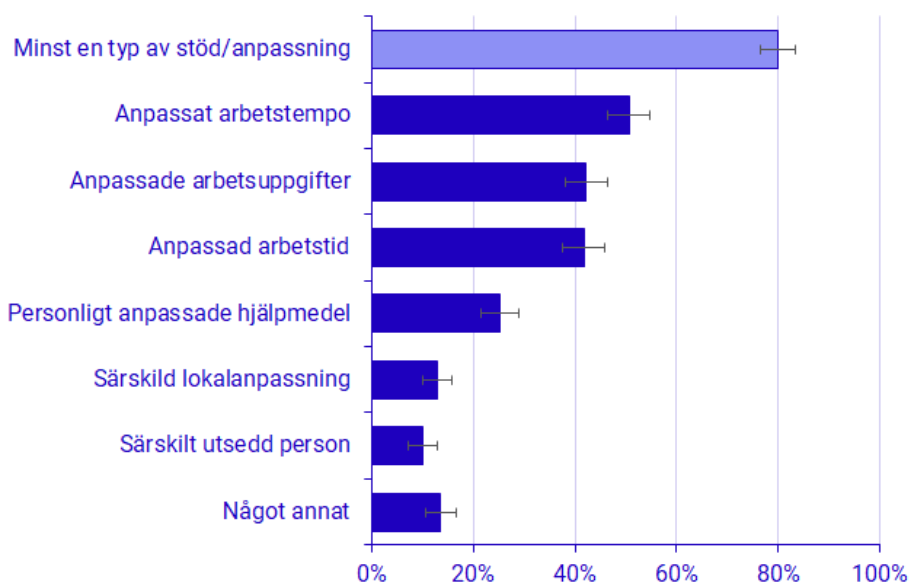
Sex av tio sysselsatta personer med funktionsnedsättning har en nedsatt arbetsförmåga. Av dessa har 80 procent behov av stöd och anpassning för att kunna utföra ett arbete, säger Marc Doppelbauer, analytiker på SCB.

I undersökningen uppger knappt 11 procent av befolkningen 16–65 år att de har en funktions-nedsättning och av dem bedömer 72 procent att deras arbetsförmåga är delvis eller mycket nedsatt. Bland sysselsatta personer med funktionsnedsättning har drygt 61 procent en nedsatt arbetsförmåga. Motsvarande andel bland ej sysselsatta är 83 procent.

Andelen sysselsatta bland personer med funktionsnedsättning är 52 procent, vilket är lägre än i den övriga befolkningen där den är 81 procent.

Det är 80 procent av sysselsatta personer med en funktionsnedsättning som medför en nedsatt arbetsförmåga som har behov av minst en stöd- och anpassningsåtgärd.

Andel sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga som har behov av respektive stöd- och anpassningsåtgärd. År 2023. Procent

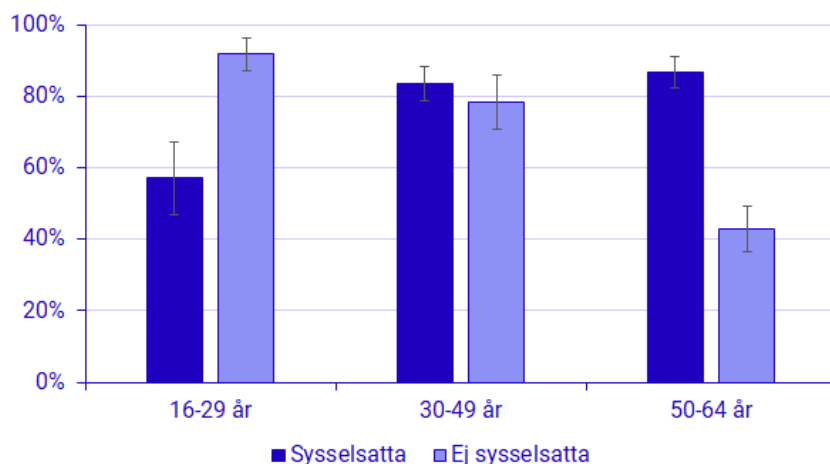

Bland ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning är andelen som har en mycket nedsatt arbetsförmåga betydligt högre än bland sysselsatta personer med funktionsnedsättning.

Av ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga tror 66 procent att de skulle kunna utföra ett arbete om de fick minst en stöd- och anpassningsåtgärd. Till skillnad från de sysselsatta är det en högre andel ej

sysselsatta unga som har behov av stöd och anpassning jämfört med övriga åldersgrupper. I åldersgruppen 16–29 år är det 92 procent som har behov av minst en stöd- och anpassningsåtgärd för att kunna utföra ett arbete.

Andel sysselsatta och ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga som har behov av minst en stöd- och anpassningsåtgärd efter ålder. År 2023. Procent

Ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga har i större utsträckning behov av personligt anpassade hjälpmedel, särskild lokalanpassning och en särskild utsedd person som stöd på arbetsplatsen än sysselsatta personer.

3.7 Äldre på arbetsmarknaden

SCB har 2023 analyserat hur arbetsmarknadsdeltagandet för äldre personer ser ut. I åldersgruppen 65–69 år jobbade de män som arbetade i snitt 27 timmar i veckan. Kvinnorna i samma åldersgrupp jobbade i snitt 24 timmar i veckan under 2023. I åldersgruppen 70–74 år jobbade männen i snitt 23 timmar i veckan och kvinnorna 18 timmar i veckan.

I åldersgruppen 75–89-åringar var sysselsättningsgraden 7 procent 2023, vilket motsvarar 65 700 sysselsatta personer.

Fler äldre fortsätter att jobba efter pensionsåldern. Personer mellan 65 och 74 år har gått från en sysselsättningsgrad på 10 procent 2001 till 20 procent 2023.

Enligt SCB finns det också äldre som aktivt söker arbete. Andelen äldre arbetslösa är dubbelt så stor i dag som för tio år sedan, vilket indikerar att det finns ett outnyttjat arbetskraftsutbud även upp i äldre åldrar.

Äldre kvinnor har i högre grad än jämnåriga män fasta anställningar, men anknytningen till arbetsmarknaden förändras med åldern. Kvinnor övergår till tidsbegränsade anställningar, medan fler män blir företagare.

4 Politik och lagstiftning

I detta avsnitt görs en genomgång över politiska initiativ som handlar om utredningar, lagförslag och nya lagar.

4.1 Utredningar och uppdrag

Växla yrke som vuxen (SOU 2024:16)

Utgångspunkten i yrkeshögskolemodellen innebär bland annat att det arbetsliv som är i behov av specifik yrkeskompetens ska kunna påverka vilka utbildningar som kommer till stånd. Arbetslivet ska ha stort inflytande vad gäller utbildningsutbud och innehåll. Arbetslivet har också ett stort ansvar genom att bistå med medfinansiering i form av att exempelvis erbjuda praktikplatser och handledning i samband med lärande i arbete (LIA).

Yrkesskolan ska vara ett komplement till annan yrkesutbildning för vuxna på gymnasial nivå. Utredningen bedömer att den främsta målgruppen för yrkesskolan kommer att vara vuxna som vill växla karriär och/eller stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Yrkesskolan bedöms kunna bli attraktiv för dem som vill ställa om med hjälp av omställningsstudiestödet.

Uppdrag för kommunal vuxenutbildning att ta fram kurser i utbildning i svenska för invandrare och yrkeskurser på grundläggande nivå (U2024/01043)

Uppdrag från Utbildningsdepartementet till Skolverket att för kommunal vuxenutbildning ta fram kurser i utbildning i svenska för invandrare och yrkeskurser på grundläggande nivå.

Skolverket ska ta fram förslag till kurser i kommunal vuxenutbildning (komvux) i svenska för invandrare (sfi) och en kursplan för var och en av kurserna. Kurserna ska ersätta dagens kurser i sfi. Kurserna ska vara anpassade till att elever har olika studiebakgrund och ska kunna ha olika inriktningar utifrån elevernas behov och mål med studierna. Av varje kursplan ska kursens studieomfattning i form av verksamhetspoäng framgå.

En eller flera nationella kurser för grundläggande läs- och skrivinlärning ska tas fram. Kursen eller kurserna ska kunna läsas innan eller kombineras med övriga kurser inom sfi. Skolverket ska även analysera om kurserna i sfi bör få delas upp i delkurser.

Skolverket ska också ta fram förslag till yrkeskurser i komvux på grundläggande nivå. Kurserna ska ge grundläggande yrkeskunskaper och innehålla praktiska inslag, kunna kombineras till hela yrkesutbildningar, dvs. yrkespaket, på grundläggande nivå, kunna byggas på till utbildning på gymnasial nivå om individen vill det samt kunna kombineras med bl.a. språkutbildning i svenska i de fall det behövs.

Skolverket ska också ta fram förslag till de nämnda yrkespaketen. Skolverket ska analysera om kurserna bör få delas upp i delkurser. Kurserna ska svara mot

de kompetenskrav som olika branscher ställer och de ska kunna leda till arbete inom t.ex. service eller trädgård.

Förbättrat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommuner (Ds 2024:8)

Det lämnas förslag om uppgiftsskyldigheter för Arbetsförmedlingen gentemot en kommun och för en kommun gentemot Arbetsförmedlingen som innebär att nödvändiga uppgifter ska utbytas och att uppgifter ska kunna lämnas utan hinder av sekretess. Det lämnas också förslag för att möjliggöra den personuppgiftsbehandling som behöver ske hos Arbetsförmedlingen och för att myndigheten ska kunna lämna uppgifter till kommunen på medium för automatiserad behandling.

Flera åtgärder har vidtagits de senaste åren för att underlätta för arbetssökande som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen att ta del av utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Det finns dock flera utmaningar hos både Arbetsförmedlingen och kommunerna när det gäller att få arbetssökande i behov av sådan utbildning att ta del av den. Arbetsförmedlingen har också begränsade möjligheter att följa upp och kontrollera arbetssökande som deltar i utbildning inom komvux inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. Ett viktigt skäl för detta är att det saknas vissa rättsliga förutsättningar för att Arbetsförmedlingen och kommuner ska kunna utbyta uppgifter om enskilda på ett effektivt sätt.

En förbättrad samhällsorientering för nyanlända (Dir. 2023:169)

Syftet med översynen är att göra samhällsorienteringen obligatorisk och koppla den till relevanta ersättningssystem samt att stärka kunskaperna om det svenska samhället hos, och tydliggöra vilka förväntningar samhället har på, personer som bor i Sverige. Utredaren ska bl.a.

- föreslå hur fler i målgruppen ska ta del av samhällsorienteringen, bl.a. genom att göra samhällsorienteringen obligatorisk,
- föreslå en skärpt incitamentsstruktur med tydligare koppling till relevanta ersättningssystem, exempelvis etableringsersättning, så att ersättning villkoras med deltagande i samhällsorienteringen, för att uppnå samhällsorienteringens syfte,
- föreslå hur samhällsorienteringen för nyanlända kan bli en del av kommunal vuxenutbildning (komvux),
- föreslå omfattning och innehåll för samhällsorienteringen och hur den kan avslutas med ett godkänt skriftligt prov, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Mål och mening med integration (SOU 2024:12)

Utrikes födda kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter som övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige tar ansvar för att bli en del av det svenska samhället och att samhället ger möjligheter att fullt ut delta och bidra i arbets- och samhällslivet.

Utredningen föreslår följande fem delmål.

1. Ekonomisk integration: Andelen utrikes födda kvinnor och män som arbetar och försörjer sig själva ska öka.
2. Språklig integration: Kunskaperna i svenska språket ska öka hos utrikes födda kvinnor och män samt flickor och pojkar med utländsk bakgrund.
3. Utbildning och kvalificering: Fler utrikes födda kvinnor och män samt flickor och pojkar med utländsk bakgrund ska genomföra en utbildning på gymnasial nivå och ges möjlighet till kvalificering för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.
4. Demokratisk integration: Utrikes födda kvinnors och mäns deltagande i demokratiska processer ska öka.
5. Social integration: Fler utrikes födda kvinnor och män samt flickor och pojkar med utländsk bakgrund ska uppleva tillhörighet och delaktighet i samhället samt kunna leva ett fritt, värdigt och självständigt liv.

Uppdragsbeskrivning om aktivitetsplikt – deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd (2022/02323)

En utredare får i uppdrag att analysera och föreslå hur ett tillägg om aktivitetsplikt kan införas i socialtjänstlagen (2001:453) förkortad SoL. Aktivitetsplikt ska riktas till arbetslösa vuxna kvinnor och män som står till arbetsmarknadens förfogande och uppbär försörjningsstöd. Aktiviteterna ska inte ersätta befintliga utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser, utan vara ett komplement som medverkar till att individen får en meningsfull heltidssysselsättning. Syftet är att ge individen ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden genom aktiviteter som bl.a. bidrar till att bryta isolering, förbättra hälsa samt främja integration för utrikes födda kvinnor och män. Utredaren ska bl.a. se över och ta fram förslag beträffande:

- hur en aktivitetsplikt bör vara konstruerad, både vad gäller skyldighet för den enskilde att delta och skyldighet för kommunen att tillhandahålla insatser,
- avgränsning av målgrupp och biståndstid samt ge exempel på insatser med beaktande av andra berörda regelverk,
- klargöra för- och nackdelar med att aktivitetskrav uttrycks som ett visst antal timmar per dag eller vecka,
- möjliga sanktioner om en individ inte fullföljer planering eller om en kommun underlåter att erbjuda insatser,
- hur informationsöverföring mellan kommuner och Arbetsförmedling kan upprättas gällande individens deltagande i aktivitetsplikt och
- hur uppföljning av aktivitetsplikt kan göras via individbaserad socialtjänststatistik samt systematisk inhämtning av brukarnas synpunkter

Ändring av uppdraget om aktivitetsplikt – deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd (S 2022:E)

I enlighet med Tidöavtalet, som är en överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, ska det införas ett tydligt och anpassat aktivitetskrav, där samhällsnyttiga insatser kan ingå, i hela Sverige för de som har försörjningsstöd. Syftet är att motverka långvarigt bidragsberoende. Med anledning av detta ändras utredarens uppdrag på så sätt att utredaren, i stället för att utreda en aktivitetsplikt för personer som uppbär försörjningsstöd, ska utreda ett aktivitetskrav. Aktivitetskravet ska riktas till vuxna män och kvinnor som tar emot försörjningsstöd. Omfattningen av aktivitetskravet ska, tillsammans med andra eventuella aktiviteter på deltid såsom t.ex. studier och deltidsarbete, motsvara den enskildes arbetsförmåga vilket i normalfallet är på heltid. Därmed utgår den del av uppdraget som avser att klargöra för- och nackdelar med att uttrycka aktivitetskrav som visst antal timmar. Utredaren ska även – analysera och ta ställning till vilka samhällsnyttiga insatser som kan ingå i ett aktivitetskrav, – lämna exempel på sådana insatser som kan bidra till att den enskilde närmar sig arbetsmarknaden, och – vid behov lämna nödvändiga författningsförslag. I övriga delar kvarstår uppdraget enligt tidigare beslut.

Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:74)

Augusti 2020 lämnade regeringens utredare förslag till ny socialtjänstlag. Just nu bereds förslagen av regeringen, så exakt hur det blir vet vi inte än. Men utredningens förslag kan ändå ge en bild av vilka förändringar det blir.

Utredningen föreslår att socialtjänsten ska

- främja jämlika och *jämställda* levnadsvillkor
- ha ett tydligare barnrättsperspektiv
- bli mer förebyggande och lätt tillgänglig
- få möjlighet att ge insatser utan behovsprövning
- bidra till samhällsplaneringen och planera insatser inom alla verksamhetsområden
- vara kunskapsbaserad och ha god kvalitet.

4.2 Lag och förordning

4.2.1 Propositioner

Vårändringsbudget för 2024 (Prop. 2023/24:99)

Medel avsätts till fler platser inom yrkesvux. Det tillfälligt förhöjda bostadsbidraget för barnfamiljer med svag ekonomi förlängs och stöd till kommuner med hög arbetslöshet utökas.

Regeringen avsätter medel till Arbetsförmedlingen för att möjliggöra att myndigheten fördelar upp till 150 miljoner kronor till kommuner med hög arbetslöshet, vilket beräknas möjliggöra ca 15 000 sommarjobb. Jobben ska

vara tillgängliga att söka för alla ungdomar i relevant åldersgrupp i dessa kommuner.

En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster (Prop. 2023/24:128)

Förslaget innebär att a-kassorna ska hämta inkomstuppgifter från Skatteverket i stället för att hämta uppgifter om arbetad tid från arbetsgivare när de fattar beslut om ersättning. Regeringen föreslår bland annat att:

- Rätten till ersättning baseras på inkomstuppgifter från Skatteverket, i stället för uppgifter om arbetad tid från arbetsgivare.
- Ersättningstaket höjs till 80 procent av 34 000 kronor per månad, i stället för 33 000 kronor som gäller i dag.
- Alla ersättningstagare får en nedtrappning med tio procent efter 100 dagar och ytterligare fem procent efter 200 dagar.
- Ersättningsperiodens längd baseras på tidigare inkomster.

Det nya regelverket föreslås träda i kraft den 1 oktober 2025. Det är bara den som är ny ersättningssökande som omfattas av den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

4.2.2 Nya lagar och förordningar 2023 – 24

Utökade möjligheter att studera med aktivitetsstöd. Deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som har tagit del av studier i svenska för invandrare under ett år med aktivitetsstöd kan fortsätta med reguljär vuxenutbildning under lika lång tid med bibehållen ersättning.

De tillfälliga lättnaderna i arbetslöshetsförsäkringen permanentas. Under covid-19-pandemin infördes vissa tillfälliga bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelserna innebär lättnader i arbetsvillkoret och karensvillkoret. De tillfälliga bestämmelserna permanentas.

Lön och ersättning för etableringsjobb ska följa löneutvecklingen. Lön och statlig ersättning för etableringsjobb kommer att, i enlighet med avtal från arbetsmarknadens parter, följa löneutvecklingen genom årlig uppräknings i takt med inkomstbasbeloppet i socialförsäkringsbalken. Samtidigt höjs den högsta åldern för att få ersättning till 66 år.

Sänkta stödnivåer för nystartsjobb. Stödet till arbetsgivare för att anställa personer genom nystartsjobb sänks och återgår till de stödnivåer som gällde innan den tillfälliga höjningen som genomfördes 2022.

Nya och ändrade författningar för att möjliggöra inrättandet av Utbetalningsmyndigheten. Fyra nya lagar och tre nya förordningar har beslutats för att möjliggöra inrättandet av Utbetalningsmyndigheten. Myndigheten har till uppgift att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Flera myndigheter ska dela med sig av information för analys och får uppdrag att samverka med Utbetalningsmyndigheten. Utbetalningsmyndighetens verksamhet medför behov av ändringar i bl.a. offentlighets- och sekretesslagen och ändringar i

instruktioner för de myndigheter som ska samverka med Utbetalningsmyndigheten i arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar.

Förtydligade möjligheter att använda digital teknik inom äldreomsorgen. Socialtjänstens möjligheter att använda digital teknik (t.ex. trygghetslarm eller kameror) inom hemtjänsten eller i särskilda boendeformer för äldre förtydligas.

Nya ämnesplaner för gymnasiegemensamma ämnen. För att elever i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska få en bättre kunskapsutveckling införs nya ämnesplaner för ämnena engelska, historia, idrott och hälsa, matematik, naturkunskap, religionskunskap, samhällskunskap, svenska och svenska som andraspråk. De nya ämnesplanerna är anpassade till att ämnesbetyg ska införas inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Ämnesplanerna tillämpas första gången på utbildning som påbörjas höstterminen 2025.

Nytt statsbidrag för yrkesinriktad vuxenutbildning vid företagsetableringar och företagsexpansioner. Ett nytt statsbidrag införs för yrkesinriktad utbildning inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Syftet är att möta behoven av yrkesutbildad arbetskraft i regioner som präglas av stora företagsetableringar och företagsexpansioner. Statsbidraget kan lämnas till en kommun som har eller står inför en stor företagsetablering eller företagsexpansion eller som gränsar till en sådan kommun. Utbildningen ska planeras, dimensioneras och erbjudas under medverkan av arbetslivet. Utbildningen ska också syfta till att leda till kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden vid företagsetableringar och företagsexpansioner. Ett annat villkor är att sökande från hela landet kan tas emot till utbildningen.

Det högre studiebidraget avvecklas för studerande som läser vidare efter introduktionsprogram i gymnasieskolan. Studiebidrag kan lämnas på två olika bidragsnivåer, en generell och en högre nivå. Sedan 2018 får det högre bidraget lämnas till studerande i åldern 20–24 år som har studerat på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan och som därefter utan avbrott fortsätter sina studier. Antalet studerande på introduktionsprogrammen har dock stadigt minskat de senaste åren. Mycket tyder också på att det högre bidraget endast har en begränsad effekt när det gäller att få den aktuella målgruppen att börja studera. Det högre bidraget avvecklas därför för studerande som läser vidare efter ett introduktionsprogram.

Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet fördelar statsbidraget till folkbildningen mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Ändringen innebär att Folkbildningsrådet inte längre ska besluta hur stor del av statsbidraget som ska gå till folkhögskolor respektive studieförbund. Folkbildningsrådet ska dock även fortsättningsvis besluta om fördelningen av bidraget till de olika folkhögskolorna och de olika studieförbunden. Syftet är bland annat att öka statens inflytande över hur stor andel av statsbidraget som fördelas till folkhögskolorna respektive studieförbunden med hänsyn till deras olika verksamheter och förutsättningar.

5 Aktualiteter

5.1 Förändringar inom komvux 2025

Under 2025 kommer flera förändringar och regeländringar att börja gälla inom kommunal vuxenutbildning (komvux). För att underlätta förståelsen för de aktuella förändringarna, och stödja kommande implementeringar, används samlingsbegreppet komvux25.

5.1.1 Regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning

Kommunerna ska genom avtal med minst två andra kommuner samverka om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett så kallat primärt samverkansområde. För komvux ska avtalet omfatta yrkesämnena och sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux på gymnasial nivå. Varje samverkande kommun ska erbjuda all sådan yrkesutbildning som anordnas av huvudmännen i det primära samverkansområdet.

De nya bestämmelserna i skollagen innebär också att kommunerna ska ta hänsyn till både vuxnas efterfrågan och behov av utbildning, samt arbetsmarknadens behov när de bestämmer vilken yrkesutbildning och hur många platser de ska erbjuda.

Hemkommunen ska åta sig att svara för kostnaderna för en elevs utbildning avseende ett yrkesämne eller en sammanhållen yrkesutbildning i en annan kommun inom det primära samverkansområdet.

Skolverket har i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag. Syftet med de regionala planeringsunderlagen är att ge stöd åt huvudmän och bidra till att de kan fatta välgrundade beslut om utbud av utbildningar som möter både elevernas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. De ska ge huvudmännen bättre förutsättningar när de tillsammans planerar, dimensionerar och erbjuder gymnasial utbildning.

5.1.2 Gy25 - Ämnesbetyg på gymnasial nivå

Alla ämnesplaner utformas som sammanhållna ämnen med nivåer i stället för dagens kurser. Ett ämne kan ha en eller flera nivåer.

I många ämnen kommer eleverna att kunna få undervisning under en längre sammanhållen period innan det slutliga betyget sätts.

Ämnen, examensmål, programmål och programstrukturer uppdateras för att passa framtidens studier och yrkesliv.

5.1.3 Sammanhållna yrkesutbildningar i komvux

Från 2025 gäller nya bestämmelser som påverkar sammanhållna yrkesutbildningar, även kallade yrkespaket.

- Nya bestämmelser om sammanhållna yrkesutbildningar införs i skollagen och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.
- Skolverket kommer att fastställa vissa yrkespaket i föreskrifter.
- Krav på arbetsplatsförlagt lärande för alla yrkespaket.
- Ökad tillgång till yrkesutbildning i ett primärt samverkansområde.
- Statsbidraget för regionalt yrkesvux påverkas.
- Skolverket kommer att ta fram nya yrkespaket med ämnen eller nivåer i ämnen i samband med ämnesbetygsreformen.

5.1.4 Digitala nationella prov

Under 2024 genomförs de första digitala nationella proven och betygstödande bedömningsstöden.

5.1.5 Ny hantering av regionalt yrkesvux

För bidragsåret 2025 har regionalt yrkesvux en ny hantering. Den nya hanteringen innebär att de fem statsbidragen yrkesvux, yrkesvux kombination, lärlingsvux, lärlingsvux kombination och yrkesförare nu hanteras som ett enda statsbidrag – regionalt yrkesvux.

5.2 Skärpta krav i sfi

Utbildningsdepartementet har remitterat ett utkast till lagrådsremiss med förslag på skärpta krav i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Syftet är att fler nyanlända personer snabbare ska lära sig svenska och etablera sig i samhället.

Regeringen menar att dagens sfi fungerar inte tillfredsställande och genomströmningen är låg. En del elever deltar i sfi i många år utan att fullfölja utbildningen. I utkastet till lagrådsremiss föreslås därför att rätten att delta i sfi ska begränsas till tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen. Det ska fortfarande vara möjligt att studera i olika studietakt, men målet ska vara att nå kunskapsmålen i den sista sfi-kursen inom tidsramen. Om det finns särskilda skäl ska dock huvudmannen kunna förlänga rätten till utbildning med sex månader åt gången. Den totala tiden för förlängning ska dock inte få överstiga tre år.

Även kommunernas ansvar för sfi föreslås skäppas. Kommunerna ska bli skyldiga att upprätta en handlingsplan för de insatser som kommunen gör för att nå de personer som har rätt till sfi och motivera dem att delta i utbildningen. Handlingsplanen ska följas upp och vid behov revideras.

För en person som till exempel får ett jobb i en annan kommun kan det i dag vara svårt att kombinera arbetet med sfi-studier. För att ge fler möjlighet att

snabbt lära sig svenska föreslås att den som har rätt till sfi också ska kunna delta i utbildningen i en annan kommun än hemkommunen om det finns särskilda skäl.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. För den som har tagits emot till sfi innan dess föreslås en övergångsbestämmelse som innebär att rätten att delta i utbildningen gäller till och med den 31 december 2027.

5.3 Skolinspektionens granskning av sfi

På uppdrag av regeringen har Skolinspektionen granskat sfi. Rapporten lyfter några saker för en utvecklad kvalitet inom komvux i sfi:

- Kraven på lärarnas utbildning för att undervisa inom komvux i sfi inte är tillräckliga i förhållande till den kompetens som behövs.
- Det kan finnas behov av att på nationell nivå understryka vikten av ett systematiskt kvalitetsarbete inom komvux på samma sätt som för övriga skolformer.
- I arbetet på nationell nivå för en ökad likvärdighet för elevernas möjligheter att lära sig språket är tydliga författningar och myndigheternas väg-ledning viktiga faktorer.
- Det finns skäl att överväga ett förtydligande av det lärarstöd eleverna ska ges i distansundervisningen för att säkerställa att eleverna ges en mer likvärdig undervisning och utbildning, oavsett huvudman.

5.4 Steg till arbete

Arbetsförmedlingen tillhandahåller sedan en tid tillbaka tjänsten ”Steg till arbete” som innehåller både arbetsförberedande, arbetslivsinriktade och matchande insatser och utgår från deltagarens behov. Målet är att deltagarna ska komma ut i arbete eller utbildning och på så sätt lösa sin arbetslöshetssituation. Målgruppen är arbetssökande som på grund av funktionsnedsättning och/eller ohälsa behöver arbetslivsinriktad rehabilitering för att få en anställning eller börja studera.

Innehållet i tjänsten anpassas efter individens behov och förutsättningar och deltagaren är hos leverantören upp till ett år och två månader.

5.5 Stora brister i insatser till arbetslösa långt från jobb

Statens insatser till arbetslösa långt ifrån arbetsmarknaden brister i omfattning, tillgång och resultat. Det visar en ny kartläggning av Arbetsförmedlingens leverantörstjänster. SKR har låtit göra en oberoende kartläggning av stödet till arbetslösa efter reformeringen av Arbetsförmedlingen. Resultaten visar tydligt

att arbetssökande som står längst från arbetsmarknaden inte får det stöd de behöver.

SKR anser att den statliga arbetsmarknadspolitiken inte når de med störst behov. De insatser som ges räcker inte för att gå från bidrag till jobb. Det behövs en mer effektiv arbetsmarknadspolitisk verktygslåda på alla nivåer.

I september 2023 var 332 000 personer inskrivna på Arbetsförmedlingen. Av dem hade drygt 144 000 personer minst en aktivitet. Samtidigt hade 188 000, cirka 56 procent, ingen insats alls. Av de som får stöd via tjänsten Rusta och matcha får majoriteten av deltagarna 1–2 timmars stöd per vecka.

Kartläggningen visar att omfattning och vilka aktiviteter som ges av leverantörerna är i stort desamma för alla deltagare oavsett deras utmaningar på arbetsmarknaden. De som är längre från arbete får inte mer eller annat stöd än övriga, individer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga får till och med mindre stöd än andra.

SKR tror att en aktivitetskravsreform har förutsättningar att leda till att fler går från bidrag till jobb. Men det kräver hänsyn till kommuners perspektiv, lösningar som fungerar i den kommunala verkligheten och att de som har ekonomiskt bistånd samtidigt får tillräckligt stöd från Arbetsförmedlingen.

1. Kommunsektorns krav på aktivitetskravsreformen
2. Kunskapsbaserade insatser som leder till jobb
3. Insatser utan avbrott, i samspel med Arbetsförmedlingen
4. Digital information från Arbetsförmedlingen
5. Föräldrars rätt till förskola och fritidshem
6. Kommunala bedömningar
7. Full finansiering och implementeringsstöd

SKR:s slutsatser är att kommunerna behöver få huvudansvaret för genomförande och samordning av arbetsinriktade insatser för biståndsmottagare i aktivitetskravet.

Arbetsförmedlingens behöver säkra tillräckliga statliga arbetsmarknadsinsatser, samråd och gemensamma handlingsplaner med kommunerna. Individerna behöver kunskapsbaserade och parallella insatser riktade mot arbete tidigt. Kommunerna behöver också tillgång till mer information om vilka insatser individer får hos Arbetsförmedlingens leverantörer.

5.6 Brister i arbetet med att få arbetslösa med kort utbildning att börja studera

Riksrevisionen har granskat arbetet med att få arbetslösa personer utan gymnasieexamen att börja studera. Denna grupp utgör en stor andel av de arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Arbetet med att få fler att börja studera har till vissa delar fungerat bra, men både Arbetsförmedlingens arbete och regeringens styrning behöver förbättras.

Personer utan gymnasieexamen har ofta svårt att få, och behålla, ett arbete. De är överrepresenterade bland de inskrivna på Arbetsförmedlingen, särskilt bland

de som är långtidsarbetslösa. Regeringen och Arbetsförmedlingen har därför sedan 2017 intensifierat arbetet med att kortutbildade ska övergå till studier inom komvux eller på folkhögskola.

Den övergripande bedömningen är att det till vissa delar har fungerat bra. Till exempel ökade andelen som övergick till reguljär utbildning bland dem som skrevs in i jobb- och utvecklingsgarantin mellan åren 2017 och 2019, det vill säga bland de som är långtidsarbetslösa. Både Arbetsförmedlingens arbete och regeringens styrning har dock brister. Till exempel har Arbetsförmedlingens arbete med anvisningar inte varit tillräckligt träffsäkert. Dessutom brister kontrollen av att de personer som blivit anvisade att söka utbildning också har gjort det. Endast var tredje person som anvisats att söka reguljär utbildning har börjat studera.

Regeringens satsningar på fler utbildningsplatser inom komvux har inte nått hela den grupp som är i behov av utbildning. Det gäller särskilt de med mycket kort utbildning och bristande språkkunskaper i svenska.

Det finns i dag flera olika sätt för arbetssökande att finansiera sina studier, men finansieringen uppfattas ändå som ett problem. Riksrevisionen konstaterar att reglerna för försörjning vid studier under arbetslöshet är komplicerade. Det gör det svårt för den arbetssökande att förstå och planera för hur en sammanhängande period av reguljära studier kan finansieras.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- se över de statliga regelverken och informationsansvaret gällande kortutbildade arbetssökandes försörjning vid reguljära studier.

Arbetsförmedlingen rekommenderas att

- stärka uppföljningen och kontrollen av anvisningarna
- följa upp att samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen fungerar väl.

5.7 Mikromeriter

En mikromerit är en validering – ett bevis på läranderesultat efter en kort utbildning. Mikromeriter är en del av Europas och Sveriges satsning för att främja livslångt lärande. Initiativen syftar till att anpassa Europa till den nya världen och den nya, moderna arbetsmarknaden.

En utbildning i grundskolan, på gymnasiet eller till och med på universitet och högskolor blir snabbt utdaterad. För att främja livslångt lärande behövs ett nytt system, ett komplement till det traditionella utbildningssystemet, mikromeriter.

Som yrkesverksam behöver du uppdatera dina kunskaper och fortsätta lära dig nya saker under hela yrkeslivet. Men hur ska du dokumentera och visa upp alla kompetenser du samlat på dig? Det är här mikromeriter kommer in i bilden.

En mikromerit är ett slags kunskapsbevis, eller kunskapsvalidering, efter att du genomgått en kortare utbildning. Utbildningen kan ges inom en rad olika

utbildningsformer, både offentliga och privata utbildningsanordnare. Kraven för en mikromerit inom ett visst område ska vara godkända av den aktuella branschen, och det ska finnas en gemensam standard utifrån det europeiska kvalifikationsramverket EQF och SeQF.

En mikromerit kan representera en “liten”, specifik kompetens – något som i många fall kan motsvara en viss del av en kurs eller utbildning.

Dokumentationen av mikromeriterna är personlig och ägs av dig som individ, så att du kan bära den med dig och fylla på den under hela din karriär, oavsett om du byter jobb eller inte.

I och med ett initiativ av EU-kommissionen från 2022 pågår just nu ett projekt för att ta fram en struktur och ett system för mikromeriter. Projektet inkluderar en teknisk lösning som kan lagra kunskapsbevisen i form av digitala dokument som är giltiga i hela EU. Den tekniska lösningen ska kopplas till Europass-plattformen (en standardiserad CV-mall inom EU) och arbetet med blockkedjor i EU.

6 Trender

Omvärldsanalysföretaget Docere Intelligens har sammanställt ett antal trender för 2024 där de beskriver trenden och vad det kan få för konsekvenser i framtiden. Här redogörs för deras spaningar om AI och den virtuella teknikens utveckling.

6.1 AI på språng

AI har varit överallt under 2023. I alla medier har ämnet stött och blötts. Är det människans frälsning eller undergång? Tonläget har varit högt på flera fronter. Att AI är populärt illustreras inte minst av att bokförlaget Collins utnämnde det till årets ord. I fokus har främst varit generativ AI, dvs förmågan att via instruktioner skapa text, bild, video etc. Fascinerande att börja testa och användbart i många situationer. Här finns dock en risk att det är lite som med VR. Det är roligt första gången att åka berg och dalbana. Kul men inte så mycket mer och inget så lockar till ökat användande. Här finns nog risk för en backlash under 2024.

Men hajpen kring AI ser dock inte ut att minska under 2024. Och det vi vill lyfta fram är att AI i allt större utsträckning kommer att följa med oss vart vi än går. AI on the Go helt enkelt! En rad olika nya produkter och tjänster lanseras nu som gör att vi som användare kan ta med oss våra AI-assistenter vart vi än går. Något som vi bedömer kommer att förändra vårt sätt att interagera med omgivningen och hur vi använder olika prylar. Vi ser främst tre stora förändringar; smartare mobiler, smartare glasögon och smartare prylar.

Smartare mobiler

Det första vi ser är hur den artificiella intelligensen tar allt större plats i våra mobiler. Här finns potential att vi framöver kommer att börja använda våra mobiler på ett helt nytt sätt. Det har sedan tidigare pratats om sk superappar. ”One app to rule them all” för att travestera Sagan om ringen. De nya AI-apparna som t ex Microsoft Copilot och ChatGPT har potential att bli den typen av appar. Där istället för att behöva hoppa runt mellan olika appar så kan användaren be dem utföra olika uppgifter, typ skicka det här meddelandet, sätt på värmen i bilen, ge mig de 10 roligaste klippen på Tiktok etc. Här finns också helt nya användbara funktioner som t ex att Samsung precis har lanserat Galaxy AI till sina nya mobiltelefoner där olika AI-verktyg finns inbyggda som tex att den kan realtidsöversätta telefonsamtal från 13 olika språk.

Smartare glasögon

Smarta glasögon har varit på gång under en längre tid. Vi minns säkert alla ”fiaskot” med Google Glasses som hajpades ganska rejält när de lanserades 2014. Uppenbarligen så blev de ingen succé. Och i början av 2023 så uppgav Google officiellt att företaget lagt ner produkten. Men vi ser en rad andra liknande produkter som nu lanseras och det välkända it-mediet Computerworld har t om utnämnt 2024 till ”The year of AI Glasses”. Och det som är den stora

skillnaden jämfört med tidigare försök med liknande glasögon är just att de flesta kommer med AI inbyggt.

Det kanske mest spännande projektet är Meta Rayban. Den första versionen kom för ett par år sedan men fick inte jättestor uppmärksamhet. Det kan komma att ändras nu och skillnaden stavas AI. Förutom att kunna ta bilder och lyssna på musik så har den nya versionen AI inbyggt i sig vilket medför att de både kan användas för att ringa, lyssna på musik etc men också kan svara på frågor och AI-assistenten kan via kamerorna på framsidan se vad du ser. Det medför att du kan ställa frågor om det som är runt omkring dig. Värt att notera dock är att dess glasögon inte har skärmar inbyggda. Next level!

Nya smartare prylar

Förutom smartare mobiler och smartare glasögon så förväntar vi oss en våg av andra prylar som kommer att göra det möjligt för att ta med oss AI vart vi än är. En rad nya lanseringar har redan skett som har väckt stor uppmärksamhet i techvärlden. Inte minst vid den stora techmässan CES i januari 2024.

AI-bolaget Humane har demonstrerat en AI-enhet som du bär på din jacka eller skjorta. Enheten, som fästs diskret i t ex skjortfickan, kan projicera digital information på praktiskt taget vilken yta som helst. Humanes bärbara lösning försöker efterlikna hur människor interagerar med världen omkring dem. Demonstrationer av produkten visade hur den bärbara prylen kan översätta användarens röst till ett annat språk på några sekunder. Det kan också ge en sammanfattning av viktiga meddelanden och möten utan att avbryta användaren.

Alla nya AI-prylar kommer kanske inte att vara tusenkonstnärer utan en del kommer att vara väldigt specialiserade som t ex Rewind Pendant som är en bärbar dator som fångar det du säger och hör i den verkliga världen och sedan transkriberar, krypterar och lagrar det helt lokalt på din telefon. Ett annat exempel är amerikanska startupen Rabbit som har presenterat sin nya hårdvara Rabbit R1. Det är en AI-kompanjon som använder sig av operativsystemet Rabbit OS som drivs av en "Large Action Model" (LAM). AI-modellen gör det möjligt för R1 att lära sig hur människor använder olika appar så att den kan göra det åt dem istället. Den kan också lära sig hantera nya appar kontinuerligt genom att iakta dem. Genom röstkommandon går det sedan exempelvis att beställa mat via en app som Doordash, en taxi via Uber, spela musik via Spotify och så vidare.

Konsekvenser

Hur påverkar möjligheten att ha tillgång till AI överallt oss som människor? Vilka konsekvenser kan vi se?

AI blir närvarande överallt – De nya produkterna medför att AI kommer att kunna vara med oss överallt. Detta kommer att få konsekvenser t ex på detaljhandeln.

Ökade krav på att förstå vad tekniken är bra på – Förutom att kunna skapa bilder från text är det fortfarande lite oklart exakt hur AI-tekniken ska hjälpa konsumenterna.

En våg av nya prylar + gamla prylar blir smartare – Utvecklingen har redan visat att väldigt många företag tittar på möjligheten att bygga in olika former av ”AI” i nya och gamla produkter. Marknaden kommer antagligen att översvämmas av detta.

6.2 Virtuellt teknik

Det stora skiftet är att den virtuella tekniken i allt större utsträckning kommer att användas för nyttoändamål. Under hösten 2023 har Docere drivit ett projekt med fokus på framtiden för den virtuella tekniken. För att försöka förstå hur den används idag och vilka användningsområden man kan se i framtiden. I samband med detta projekt genomfördes en större konsumentundersökning på området. Antagligen en av de första och största som gjorts på den svenska marknaden. Undersökningen visade att ca 5% av Sveriges befolkning (över 15 år) idag regelbundet använder någon variant av virtuell teknik. Det skulle i så fall motsvara drygt 400 000 personer.

Undersökningen bekräftade bilden av att de flesta idag främst använder VR till nöje, 9 av 10 uppgav det. Bedömningen är att det kommer att förändras över de kommande åren. Det skulle inte alls vara förvånande om en liknande undersökning genomfördes inom 5 år så kommer den siffran kanske att börja närma sig 50/50. Det här är också redan idag på väg att bli en faktisk marknad som redan idag omsätter stora summor när det gäller köp av tillbehör, kläder, spelvalutor. Doceres beräkningar tyder på att den svenska marknaden för virtuella produkter redan idag omsätter mellan 300 – 400 miljoner kronor per år!

Det nya inom virtuell teknik är ”spatial computing” som tack vare utvecklad kamerateknik gör att användaren nu inte längre är begränsad till att vara innesluten i en virtuell värld utan, trots ett headset på huvudet, är användaren och det som görs en del av den verkliga världen runtomkring.

Själva headsetet benämns ofta som ansiktsdator. Vilket är en väldigt viktig poäng att notera och är inte avsedd att ersätta den smarta telefonen. Det senaste headsetet är snarare avsedd att ersätta/komplettera den stationära datorn. Det man kan se framför är ett nytt sätt att använda datorer. Det är på ett sätt en logisk utveckling nu när vi i princip har allting i molnet. Varför då inte ha ett sätt att komma åt och använda dessa på ett mer flexibelt sätt.

Hur kommer vi att använda de nya prylarna i vårt arbete?

- Större frihet var vi jobbar. Visst vi kan ta med oss våra bärbara datorer vart som helst och sätta oss och jobba men med den här nya typen av ”datorer” så blir friheten och flexibiliteten ännu större.

- Virtuella skärmar – Microsoft har t ex utvecklat egna appar för word, powerpoint och excel för användning i virtuella miljöer. Dessa går att jobba med på en eller flera virtuella skärmar.
- Nya mötesformer – En stor förändring har potential att ske när det gäller framtidens möten. Nu när vi vant oss vid Teams-möten är det dags att ta nästa steg, virtuella möten. Här lanserar t ex Microsoft en lösning där företagets vr-mötesplattform nu integreras med Teams så att det går att ha hybridmöten mellan video och vr.

I kölvatten av denna utveckling håller en helt ny produktkategori att växa fram. Flera aktörer har redan visat upp nya lösningar som kombinerar AR-glasögon med mindre uppkopplade datorer. Tanken är att dessa nya prylar både ska vara lättare och smidigare än att till exempel bära omkring på en laptop. En av de stora fördelarna är att de trots sin fysiska litenhet med hjälp av den virtuella tekniken ändå ger möjlighet att exempelvis arbeta med flera och större skärmar. Vart som helst!

Hur påverkar dessa trender vårt sätt att arbeta? Vilka konsekvenser kan det få?

Datorn snart ett minne blott? Vissa har spekulerat under ganska lång tid vad som ska ersätta mobiltelefonen. Men kanske är det haft helt fel. Kanske är det datorn som försvinner i stället?

Kommer vi att börja arbeta på ett helt nytt sätt? – Den virtuella tekniken erbjuder flera nya möjligheter när det gäller var och hur vi arbetar.

7 Sammanfattande diskussion för arbvux

Utifrån ovan beskrivning av skeenden och trender i omvärlden avslutas rapporten med att ringa in ett antal möjliga konsekvenser för arbvux verksamhet. Med hjälp av NAV:s reglemente, som beskriver vilka uppdrag som åligger förvaltningen, filtreras omvärldsbeskrivningarna för att landa i olika konsekvenser för arbvux.

7.1 Reglemente – Uppdrag för NAV

Det kommunala ändamålet

§ 1 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har övergripande ansvar för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ska för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i övrigt ta de initiativ som behövs för att främja sysselsättningssituationen.

Nämndens verksamhetsområde och uppgifter

§ 2 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning är huvudman för kommunal vuxenutbildning, utom för den vuxenutbildning som utförs i kommunal regi av utbildningsnämnden.

§ 3 Nämnden ska svara för att vuxenutbildning tillhandahålls enligt skollagen, förordning om vuxenutbildning samt övrig aktuell lagstiftning inom utbildningsområdet. Nämnden ansvarar även för all antagning till kurser inom kommunal vuxenutbildning

§ 4 Nämnden ska utifrån fastlagda mål för kommunens vuxenutbildning fördela resurser till utbildningsnämnden som kommunal utförare samt anskaffa sådan vuxenutbildning som svarar mot medborgarnas och arbetsmarknadens behov.

§ 5 Nämnden ansvarar för att verkställa socialnämndernas beslut enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen om deltagande i anvisad praktik, kompetenshöjande verksamhet eller annan insats som syftar till självförsörjning. Vid verkställandet fullgör nämnden socialtjänstuppgifter.

§ 6 Nämnden ska på beställning kunna genomföra kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatser för yrkesgrupper i stadens verksamheter.

§ 7 Nämnden ska vid behov inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska ansvaret anskaffa individualiserade kompetenshöjande insatser eller andra åtgärder för att främja sysselsättningssituationen.

§ 8 I nämndens uppdrag ingår övergripande ansvar för samordning, strategisk planering och kvalitetssäkring av vuxenutbildning och alla kommunala arbetsmarknadspolitiska insatser.

Särskilt ansvar

§ 9 Nämnden är arbetslöshetsnämnd (enligt lag 1944:475 om arbetslöshetsnämnd).

Samverkan

§ 10 Nämnden ska samverka med myndigheter och organisationer på arbetsmarknads- och vuxenutbildningsområdet samt vid behov etablera samverkansformer med övriga nämnder och styrelser i staden.

§ 11 Nämnden ska utifrån sitt verksamhetsansvar vara en aktiv part när det gäller insatser inom kommungemensamma frågor som trygghetsarbete, folkhälsoarbete, sociala erfarenheter i samhällsplaneringen samt samverkan med civilsamhället. Nämnden ska i sin organisation skapa förutsättningar för samverkan på stadsområdesnivå med andra verksamheter i staden.

Taxor och avgifter

§ 12 Nämnd får inom sitt verksamhetsområde anta taxor och avgifter av mindre ekonomisk betydelse, såsom avgifter vid dagcentraler, entréavgifter och liknande avgifter som inte med hänsyn till kraven på likabehandling av medborgarna måste fastställas gemensamt för hela kommunen.

Statsbidrag

§ 13 Nämnden ansvarar för att enligt lag och förordningar administrera och samordna riktade statsbidrag samt besluta om bidragets fördelning inom egen nämnd, i de fall ansvaret inte ligger på annan nämnd.

7.2 Konsekvenser för arbvux

Anordna vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

- Göteborg växer invånarmässigt näst mest i Sverige. Fler invånare betyder ökat behov av offentlig service. Det kan komma att påverka förvaltningen.
- Personer som uppbär ekonomiskt bistånd minskar. De som fortsatt uppbär försörjningsstöd bedöms vara långt från arbetsmarknaden och i behov av mycket stöd. Flera aktörer behöver samverka och erbjuda kontinuerligt och parallellt stöd till deltagare. Arbvux ska samverka med socialtjänsten om arbetslivsrehabiliterande insatser, dvs när klienten behöver insatser från båda parter. Dessa gemensamma 4:1-insatser kan anskaffas, utföras av förvaltningarnas medarbetare i samverkan med en anskaffad insats eller att medarbetarna samverkar. Det kan ses som en insats eller som två parallella insatser som hanterar ett identifierat behov inom det arbetslivsrehabiliterande uppdraget.
- Virtuellt teknik växer kraftigt och utbildningssektorn borde kunna dra stor nytta av den. En pilotverksamhet med VR-glasögon bedrivs inom förvaltningen och en fördel som nämns med tekniken är att den kan underlätta mängdträning i exempelvis språk, vilket ger eleven möjlighet att träna på realistiska språk- och yrkessituationer på egen hand. Det

torde finnas en potential att stärka kvaliteten i olika utbildningar med tekniken.

Samordna och strategiskt planera vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

- Om sfi endast får ges i tre år från och med 2025 kan justeringar i arbetssätt behöva göras. Det finns historiskt sett elever som inte klarat sina studier på den tidsperioden. Ska de erbjudas mer utbildning efter tre år om de inte klarat studierna eller ska något annat erbjudas?
- Arbetsförmedlingen arbetar för att fler inskrivna arbetslösa ska läsa reguljär utbildning. De inskrivna på arbetsförmedlingen behöver sannolikt olika typer av utbildningslösningar. Allt ifrån att några endast behöver komplettera någon enstaka gymnasiekurs för att få behörighet, till att behöva läsa flera kurser med start på grundläggande nivå. Vidare kan det finnas personer som behöver ta del av förvaltningens rustande insatser för att på så vis närma sig reguljära studier. Det pågår ett utvecklingsarbete mellan arbvux och arbetsförmedlingen där man ska hitta former för att öka övergången till reguljära studier. Bland annat genom att samordna och samnyttja varandras resurser.
- En försöksverksamhet med ett antal utbildningar inom den nya skolformen yrkesskola bedrivs nu. Målgruppen för yrkesskola är personer i behov av yrkesväxling och kompetensutveckling och som kan tillgodose arbetslivets kompetensförsörjning. Resultatet av piloten kan komma att påverka vad komvux ska bedriva för verksamhet. Ska komvux arbeta med omställning och kompetensutveckling eller är det andra aktörer som ges det uppdraget? Om andra aktörer ges det uppdraget måste komvux hitta sin roll med sina yrkesutbildningar. Ska komvux arbeta med en annan målgrupp? Ska komvux arbeta med ett begränsat utbud av yrkesutbildningar? Ska komvux i större grad fokusera på de yrkesutbildningar på grundläggande nivå som nu utreds? Ska komvux i högre utsträckning arbeta med arbetsförmedlingen och skapa förutsättningar för arbetslösa att få behörighet att söka till yrkesutbildningar (yrkesskola, arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildning eller komvux yrkesutbildningar)? Ska Studium bedriva arbetet med yrkesskoleutbildning? Ska arbvux primärt arbeta med att få personer att uppnå kvalifikationsnivå 3 och andra aktörer mer inriktade på Seqf 4? Dessa frågor har inget givet svar, men behöver bevakas.
- De regionala planeringsunderlagen som Skolverket arbetat fram för att mer precist dimensionera yrkesutbildningar kommer att vara kvar. De kommer att styra vilket yrkesvuxutbud som ska erbjudas i Göteborgsregionen för att möta arbetsmarknadens behov med hänsyn tagen till vad elever vill studera.
- Inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska uppdraget arbvux bedriver har det konstaterats att målgruppen behöver mycket stöd. Samverkan och utveckling inom ramen för det arbetslivsrehabiliterande uppdraget pågår. Där behövs insatser från både socialtjänst och arbvux, sannolikt ofta parallellt också. Då målgruppen har mycket komplexa behov kan

man utgå från att alla inte kommer att nå arbete eller studier utan andra utgångar behöver tydliggöras och ses som ett rimligt resultat.

- Aktivitetskravet kommer sannolikt att införas. Om ansvaret hamnar hos arbvux behöver den verksamheten planeras.
- Att ha en gymnasieexamen är inträdesbiljetten till arbetsmarknaden brukar det heta. Många av deltagarna i förvaltningens arbetsmarknadsverksamhet kommer inte att ta en gymnasieexamen. Det finns arbeten utan krav på gymnasieutbildning. Att analysera och hitta dessa arbeten och arbetsgivare med tillhörande rustande insatser och grundläggande utbildningar kan vara en del som möjliggör tillträde till arbetsmarknaden för ytterligare några deltagare. Utredningen om yrkesutbildning på grundläggande nivå skulle kunna vara ett verktyg i detta.
- Som tidigare år bedrivs kommunernas yrkesutbildningar och arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar parallellt och av likartad karaktär. Finns det anledning att tydliggöra vilka utbildningar som ska ges och vilka målgrupper utbildningarna riktar sig till?
- Den nya socialtjänstlagen ska bli mer förebyggande och lätt tillgänglig samt göra det möjligt att ge insatser utan behovsprövning. Kan det komma att påverka arbvux arbetsmarknadsverksamhet?

Kvalitetssäkra vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

- De regionala kompetensråden beskriver vad olika yrkesutbildningar behöver möta upp för branschbehov. Det kan handla om längden på utbildningar och antalet utbildningsplatser, men även att behovet av kompetenser inom områden såsom AI, hållbarhet, servicekänsla kommer att bli ännu viktigare att hantera inom ramen för utbildningarna. Det kan tolkas som att kompetensråden betonar att yrkesrollerna är mer än bara själva kärnkompetenserna som finns i de olika yrkena.
- Tjänsteutbud och arbetssätt utifrån Socialtjänstens målgruppsbehov är under utveckling. Målgruppen är idag längre från arbetsmarknaden och behöver mer tid i rustainsatser. De insatser som ska tas fram kommer att följas upp och kvalitetssäkras.
- Då mer utbildning ska ges av utbildningsförvaltningen i egen regi, övergår ansvaret för kvalitetssäkring till utbildningsförvaltningen då denne är huvudman för utbildning i sin egen regi.

Ta initiativ för att främja sysselsättningssituationen

- Kritik har riktats mot vad arbetsförmedlingens kompletterande leverantörer erbjuder. Personer med olika stort behov erbjuds i många fall samma lösningar. Arbvux samverkar med arbetsförmedlingen för att hitta lösningar för personer som behöver mer rustande stöd och utbildning för de som är i behov av det.
- Västra götalandregionen har ansvar för att analysera behoven av kompetensförsörjning inom privat och offentlig sektor på kort och lång sikt. Det ansvaret kopplas bland annat till framtagandet av regionala

planeringsunderlag för regionalt yrkesvux i göteborgsregionen. Kommuners roll i att ta initiativ för att främja sysselsättningssituationen bygger nu på en nära samverkan med statliga, regionala och delregionala aktörer.

- De regionala kompetensråden uttrycker i flera fall att de inte delar Skolverkets planeringsunderlag av hur många utbildningsplatser som ska ges och utbildningarnas innehåll. Att arbvux fortsätter ha örat mot marken gentemot branscherna kommer att vara viktigt för att få rätt och rätt mängd yrkesutbildning och på så vis främja såväl sysselsättning som kompetensförsörjning.
- Oavsett konjunktur finns branscher där kompetensbehovet kommer att fortsätta. Velfärdsyrken har länge haft och kommer fortsatt ha mycket stora behov av att rekrytera personal. Den gröna omställningen kommer också att fortgå och där uttrycks mycket stora behov.
- En målgrupp som har en utsatt position på arbetsmarknaden är funktionshindrade. Finns det insatser av något slag som förvaltningen skulle kunna utveckla för att öka målgruppens arbetskraftsdeltagande i tider av kompetensbrist? Ej sysselsatta personer med funktionsnedsättning har exempelvis ett mycket stort behov av minst en stöd- och anpassningsåtgärd.

Utöva huvudmannaskap för vuxenutbildning

- Huvudmannaskapet för vuxenutbildning i ett vidare perspektiv är delat mellan många aktörer. Arbvux är huvudman för anskaffad kommunal vuxenutbildning, UBF för stadens komvux i egen regi, Folkhögskolor för sina utbildningar, YH-anordnare för sina YH- och yrkesskoleutbildningar, arbetsförmedlingen för sina arbetsmarknadsutbildningar. Samtliga dessa "huvudmän" har liknande uppdrag och kan i vissa fall konkurrera, men med tanke på hur många de är behövs en samverkan dem emellan för att hantera sysselsättning och kompetensförsörjning.

Utöva personalansvar

- Den virtuella tekniken där appar som Word och Excel nu kan användas kommer inte att införlivas på arbetsplatsen arbvux det närmaste året, men om det visar sig är en teknik som underlättar arbetet kommer även kommuner att börja titta närmare på tekniken.
- Paras ny effektivare teknik med distans- och hybridarbete kan förändringar på hur, var och när arbete genomförs ske.
- AI i form av exempelvis chatboten ChatGPT är bara i begynnelsen av vad tekniken kan åstadkomma. De närmaste åren kommer användningen av liknande tekniker att börja användas för att effektivisera och förenkla arbetslivet, företrädesvis för tjänstepersoner. I det längre perspektivet kommer frågan att behöva ställas hur tekniken ska användas, om den ska ersätta vissa funktioner och kanske ställas inför det faktum att alla personer inte kommer att behövas i samma utsträckning.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning
Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

